

A man with a beard and dark hair is sitting by a window, looking out thoughtfully with his hand resting on his chin. The image is overlaid with a purple geometric design on the left side, consisting of various triangles and polygons in different shades of purple. The text 'SAK' is written in white on the left, and 'Työmarkkinakatsaus 2 | 2025' is written in white on the right.

SAK

Työmarkkinakatsaus

2 | 2025

Sisällysluettelo

Työmarkkinakatsaus 2/2025	3
Yhteenvedo katsauksesta	4
SAK:n näkökulmia	6
Näkökulma keskusteluun: työllisyyspalveluiden rahoitus	8
Yhteenvedo talousennusteista	10

1. TALOUDEN SUHDANNE

Kasvu käynnistyy huterasti	11
Talouden suorituskyky on yhä potentiaalia heikompaa	12
Lainamarkkinat ovat normalisoituneet	13
Tulevaisuudenusko kääntyy hitaasti optimismiksi	14
Liikevaihtojen kehitys mataa yhä	15
Yhteenvedo ja SAK:n näkökulmia	16

2. TALOUSKASVU

Suomen kilpailukyky on hyvällä tasolla	17
Kilpailukykyyn rakenteelliset tekijät ovat Suomessa kunnossa	18
Investoinnit ovat viimein piristymässä	19
Vaihtotase on löytänyt tasapainoon	20
Viime vuosien taantumasta huolimatta Suomen kasvupotentiaali on suurta	21
Yhteenvedo ja SAK:n näkökantoja	22

3. PALKAT JA OSTOVOIMA

Inflaatio on hidastunut ripeästi	23
Inflaatio on hidastunut, mutta hinnat ovat kallistuneet	24
Korkotaso alkaa tasaantua kahteen prosenttiin	25
Tuoreimmissa tilastoissa ostovoima kasvoi ryminällä	26
Yhteenvedo ja SAK:n näkökantoja	27

4. TYÖMARKKINAT JA TYÖELÄMÄN SUUNTA

Työmarkkinoiden luisu on jatkunut	28
Suomessa on työttömyyskriisi	29
Myös työllisyys on ajautunut luisuun	30
Myös työmarkkinat ovat matalasuhdanteen vankina	31
Määräaikaisten työntekijöiden määrä on laskussa	32
130 000 vastentahtoisesti osa-aikatyössä	33
Työllisyys ja työttömyystilastoja	34
Yhteenvedo ja SAK:n näkökantoja	35

Työmarkkinakatsaus 2/2025

Työmarkkinakatsaus on SAK:n asiantuntijoiden kahdesti vuodessa kokoama talousanalyysi. Katsauksissa seurataan Suomen talouden kehitystä erityisesti työmarkkinoiden näkökulmasta.

Talouden suhdanteet ja kehitys vaikuttavat työntekijöiden arkeen. Se näkyy arjessa esimerkiksi tavaroiden ja palveluiden hinnoissa ja laajemmin katsottuna työllisyydessä sekä tulotasossa.

Avaamme tilannekuvaa eri mittareiden avulla. Katsaukset seuraavat erityisesti bruttokansantuotteen, inflaation, korkojen, vaihtotaseen, investointien, liikevaihtojen, ansio- ja kustannustason sekä työllisyyden ja työttömyyden kehitystä.

Katsaus on tarkoitettu avuksi työelämäkeskusteluun. Se tarjoaa perinteisen talouskeskusteluun avuksi ja rinnalle näkökulmia ja keskustelunavauksia työelämän laadun ja rakenteen näkökulmasta.

Katsaus alkaa yhteenvedolla, jonka jälkeen tarkasteltavat mittarit on jaettu neljän teeman mukaan: talouden suhdanne, talouskasvu, palkat ja ostovoima, sekä työmarkkinat ja työelämän suunta. Vaihtuvina nostoina tässä katsauksessa tarkastellaan esimerkiksi työllisyyspalveluita, kilpailukykyä, eri tuoteryhmien hintojen nousua ja työttömyyttä koskevia tilastoja.

Lisätietoa työmarkkinakatsauksesta

Tatu Knuutila

ekonomisti

p. 0500 753 999

tatu.knuutila@sak.fi

Yhteenveto katsauksesta

Suomen talous on ollut pitkittyneessä taantumassa jo useamman vuoden, eikä kuluva vuosikaan päättä huimaa.

Vuoden 2025 valonpilkahdukset ovat sittemmin hyytyneet ja kuluvan vuoden uskotaan painuvan lähelle nollakasvua. Kuitenkin ennusteiden valossa ensi vuodelle odotetaan viimein reilun prosentin kasvua. Suhdanteen käänteestä on myös tilastoissa orastavia merkkejä. Esimerkiksi investointien taso on piristynyt viime kuukausina parin vuoden laskun jälkeen. Lisäksi tulevaisuudenuskoa mittaavissa kyselyissä suhdanteen uskotaan taittuvan, joskin rakennusala on yhä syvällä matalasuhdanteessa. Myös talouspolitiikka tukee kasvun käynnistymistä ensi vuonna, sillä vuodelle 2026 on tiedossa kuluva vuotta vähemmän sopeutusta

ja leikkauksia. Kuitenkin rakennusalan tilanne on yhä hauras: asuntopolitiikan supistaminen voi rasittaa kasvun käynnistymistä.

Taloukasvun edellytykset ovat Suomessa hyvät, kunhan taantuma helpottaa.

Esimerkiksi Suomen hintakilpailukyky on hyvällä tasolla, minkä lisäksi Suomen reaaliset tekijät ovat pidemmällä aikavälillä otolliset kasvulle. Esimerkiksi perusinfrastruktuuri, julkishallinnon toiminta, yhteiskunnan vakaus ja keskimääräinen kansalaisten osaaminen on Suomessa verrattain hyvällä tasolla. Parlamentaarisesti sovittu TKI-rahoituksen kasvattaminen tukee entisestään kasvun edellytyksiä, mutta samalla koulutuspolitiikan panostuksia olisi taloukasvun edellytyksien näkökulmasta perusteltua lisätä.

Myös ilmasto- ja ympäristöpolitiikan kirittäminen ja politiikkatoimien johdonmukaisuuden parantaminen vahvistaisivat kasvun edellytyksiä. Viimeistä vuotta leimannut kansainvälinen epävarmuus on hellittänyt – toivottavasti pysyvästi – mikä tukee myös viennin kasvua. Hyvän kilpailukyvyn puolesta puhuu myös se, että ulkomaankauppaa mittaava vaihtotase on vahvistunut jotakuinkin tasapainoon.

Ostovoima on jatkanut elpymistä reipasta tahtia.

Erityisesti viimeisimmän tilastoidun neljännesvuoden aikana ostovoima kasvoi runsaasti ja ostovoimakasvu korkea inflaatiota edeltäneeseen tasoon nähden supistui noin kahteen prosenttiin. Tätä myönteistä kehitystä selittää

voimaan astuneet palkankorotukset. Ammatti-liittojen neuvottelemat reilut palkankorotukset ovat saavuttaneet hyvin tavoitettaan, joka on kuroa umpeen ostovoimakuoppa sopimuskau-den aikana eli vuoden 2027 loppuun mennessä. Samalla ostovoiman kasvu tukee kotimaisen kysynnän kasvua, jota tarvitaan taantuman selättämiseksi ja kasvun käynnistämiseksi. Ostovoimaa on vahvistanut myös hidastunut inflaatio. Yleinen hintataso ei enää juuri kasva, mutta inflaatiokriisin jäljiltä hintataso on jäämäs-sä todennäköisesti pysyvästi noin 18 prosenttia takavuosia korkeammalle tasolle.

Työmarkkinat ovat yhä heikentyneet, eikä tilanne parane nopeasti.

Erityisesti työttömyys on kasvanut hälyttävää tahtia. Kyse ei ole myöskään väärinkäsityksestä tai tilastoharhasta, vaan työttömyyden kasvu on kiistaton ongelma. Vastaavasti myös työllisten määrän on laskenut. Taantuman aikana yksi-

tyisen sektorin työllisyys alkoi supistua ensin, mutta julkinen sektori on seurannut kehitystä viiveellä. Sopeutustoimilla ja leikkauksilla on ollut tähän merkittävä vaikutus. Samaan aikaan työllisten tilastollisessa rakenteessa on havait-tavissa muutoksia. Esimerkiksi määräaikaisten työntekijöiden määrä on ollut laskussa ja osa-aikaisista työntekijöistä kasvava osuus on pysyvässä työsuhteessa. Avoimia työpaikkoja on vähän tarjolla suhteessa työttömien määrää, mikä tekee työllistymisestä tällä hetkellä erityi-sen hankalaa.

SAK:n näkökulmia

1.

Talouden suhdanne

- Vaikka julkista taloutta pitää sopeuttaakin, keinot ja ajoitus ovat olleet väärät. Sopeutusta pitäisi ajoittaa vahvempaan suhdannetilanteeseen ja siinä tulisi käyttää laajemmin verotuksen elementtejä.
- Mittavilla leikkauksilla ja julkistalouden säästöillä on ollut huomattava vaikutus taantuman pitkittymiseen, mikä on osaltaan kiihdyttänyt velkasuhteen kasvua ja tuottanut huono-osaisuutta Suomeen.
- Hyvinvointivaltion ja pohjoismainen malli ovat tasanneet suhdanteiden heilahduksia. Hallituksen leikkaukset ja "rakenteelliset uudistukset" uhkaavat kärjistää suhdanteita jatkossa. Hyvinvointivaltion turvaaminen edellyttää korjaavia toimenpiteitä työntekijöiden aseman parantamiseksi, sekä sosiaali- ja työttömyysturvan vahvistamiseksi.

2.

Talouskasvu

- Viimeisen tes-kierroksen tavallista korkeammat palkkaratkaisut eivät vaikuta Suomen hintakilpailukykyyn juuri lainkaan. Sen sijaan ammattiliitot ovat osaltaan tukeneet kuluttajien luottamuksen palautumista ja Suomen taantuman taittumista palkankorotusten avulla.
- Parlamentaarinen sopimus TKI-menojen kasvusta alkaa tuottaa tulosta. Kyse on perustellusta menolisäyksestä, mutta koulutuspolitiikka ei saa jäädä paitsioon. Panostukset koulutukseen ja osaamiseen täydensivät TKI-menolisäysten vaikuttavuutta ja vahvistaisivat kasvun edellytyksiä.
- Myös kunnianhimoisemmat toimet vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän vauhdittamiseksi tukisivat kestävän kasvun edellytyksiä Suomessa.
- Yritystukia on välttämätöntä uudistaa ja karsia. Yritystukien tulisi ohjata nykyistä voimakkaammin talouden uudistumiseen ja investointeihin.

SAK:n näkökulmia

3.

Palkat ja ostovoima

- Ostovoima on elpymään päin, mutta työntekijöiden ja kuluttajien luottamusta omaan toimeentuloon ei pidä nakertaa uusilla työntekijöille haitallisilla leikkauksilla ja heikennyksillä.
- SAK ei esimerkiksi kannata ay-jäsenmaksun verovähennysoikeuden poistoa, joka on käytännössä veronkiristys työntekijöille.

4.

Työmarkkinat ja työelämän suunta

- Viimeaikainen julkinen keskustelu vähättelee työttömyyden ongelmaa. Työttömyys on kasvussa, työttömyyden tilanne on kansainvälisesti korkealla tasolla – ja hallituksella on tilanteeseen reagoimisessa viime kädessä vastuu kannettavana.
- SAK on esittänyt esimerkiksi työttömyysturvan suojaosien palauttamista, työllisyyspalveluiden resursointia sekä palkkatuen parempaa hyödyntämistä ratkaisuina työttömyyskriisiin.
- Osittain työttömyysturvaan tehdyillä leikkauksilla tavoitellaan osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön siirtymistä. Kuitenkin noin 130 000 työntekijää on tälläkin hetkellä osa-aikatyössä, koska kokoaikaista työtä ei ole tarjolla.
- Lisäksi mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen pitäisi vahvistaa. Aikuiskoulutustuki tarvitsee korvaavan mallin, minkä lisäksi työttömien mahdollisuuksia opiskeluun pitäisi parantaa.

Näkökulma keskusteluun

Työllisyyspalveluiden rahoitus

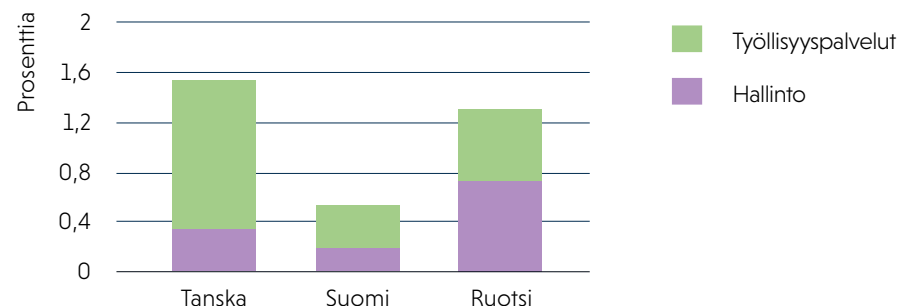
Työttömyys on Suomessa hälyttävällä tasolla. Tämän taloudellisen ja inhimillisen ongelman korjaamisessa työllisyyspalvelut ovat ratkaisijan asemassa, vaikka luonnollisesti suhdanteilla ja talouspolitiikalla on merkittävä osansa. Suomen työllisyyspalveluiden tilaa ja kehittämistarpeita on luonteva havainnollistaa Pohjoismaisella vertailulla.

Oheisesta kuvasta havaitaan, että OECD:n tuoreimmassa tilastossa (2023) Suomi käyttää työllisyyspalveluihin Ruotsia ja Tanskaa vähemmän resursseja. Erot ovat myös suuria: **rahoitustasomme on alle puolet Ruotsin tasosta ja Tanskassa työllisyyspalveluiden rahoitus on noin kolminkertainen Suomeen verrattuna**. Euroiksi muutettuna ero palveluiden rahoituksessa on jotakuinkin 2-3 miljardia.

Jos vertailussa huomioidaan työttömyysetuuksien saajien määrä, erot vain kasvavat. Tanskassa ja Ruotsissa työttömyysetuuksien saajia on runsaasti vähemmän kuin Suomessa. Tämä tarkoittaa sitä, että **työttömyyspalveluiden rahoitus suhteessa tukea tarvitsevien määrään on Suomessa moninkertaisesti Pohjoismaisia verrokkejamme heikommalla tasolla**.

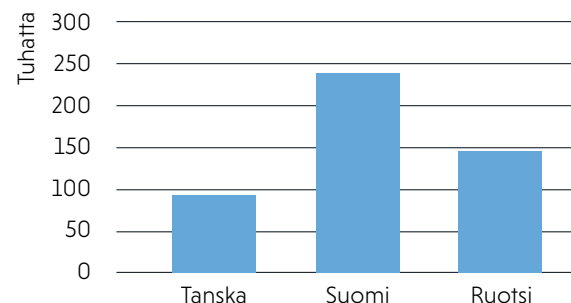
Työllisyyspolitiikan rahoitus vuonna 2023

(OECD, rahoitus suhteessa BKT:n)

Työttömyysturvaetuuksien saajien määrä vuonna 2023

(OECD, henkilöä)

Näkökulma keskusteluun

Työllisyyspalveluiden rahoitus

Työllisyyspalveluiden eroja on syytä tarkastella myös menokohteittain*. Tämä tuo esiin rakenteellisia eroja työllisyyspalveluiden järjestämisessä, joiden yksityiskohtaisempi analysointi voisi tarjota ideoita myös Suomen työllisyyspalveluiden kehittämiseksi.

Taulukosta huomaamme muutoksia yli ajan, mutta esimerkiksi tuoreimpana vuotena 2023 suuria eroja muodostuu seuraavissa palveluissa

- Ruotsissa panostetaan työttömien haastatteluihin ja neuvontaan yli kaksi kertaa Suomea enemmän
- Tanskassa panostetaan etuuksien käsittelyyn noin kaksi kertaa Suomea enemmän
- Palkkatukea käytetään lähes kolminkertaisesti verrattuna Suomeen
- Osatyökykyisten työllistymistä tuetaan erittäin voimakkaasti Tanskassa
- Myös kuntoutumiseen panostetaan Tanskassa liki kaksinkertaisesti Suomeen verrattuna

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Työttömien haastattelut ja neuvonta	Tanska	0,075	0,077	0,066	0,058	0,049	0,045	0,038	0,035	0,027	0,026
	Suomi	0,106	0,058	0,083	0,082	0,087	0,085	0,085	0,068	0,089	0,101
	Ruotsi	0,147	0,145	0,161	0,174	0,183	0,167	0,17	0,34	0,269	0,273
Etuuksien käsittely (mm. myönnöt ja maksatus)	Tanska	0,117	0,116	0,115	0,114	0,11	0,111	0,11	0,107	0,108	0,11
	Suomi	0,046	0,046	0,043	0,042	0,041	0,044	0,057	0,051	0,049	0,052
	Ruotsi	0,04	0,037	0,036	0,034	0,033	0,032	0,036	0,035	0,032	0,032
Tuetut harjoittelut	Tanska	0,586	0,602	0,524	0,461	0,389	0,358	0,305	0,291	0,231	0,221
	Suomi	0,505	0,475	0,468	0,432	0,379	0,353	0,365	0,338	0,28	0,286
	Ruotsi	0,142	0,144	0,13	0,128	0,098	0,062	0,062	0,082	0,057	0,057
Palkkatuki	Tanska	0,409	0,282	0,242	0,195	0,188	0,174	0,121	0,089	0,065	0,065
	Suomi	0,154	0,119	0,103	0,084	0,08	0,079	0,046	0,049	0,059	0,118
	Ruotsi	0,642	0,594	0,501	0,478	0,49	0,46	0,387	0,406	0,35	0,313
Tuki määräaikaisiin sijaisuuksiin	Tanska	0,103	0,038	0,012	0,005	0,004	0,004	0,004	0,003	0,003	0,003
	Suomi	0,06	0,052	0,045	0,019	0,012	0,012	0,01	0,009	0,01	0,009
	Ruotsi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuki osatyökykyisten työllistymiseen	Tanska	0,523	0,544	0,568	0,586	0,614	0,654	0,682	0,663	0,632	0,675
	Suomi	0,01	0,011	0,011	0,011	0,008	0,006	0,009	0,009	0,007	0,006
	Ruotsi	0,254	0,241	0,231	0,22	0,224	0,241	0,239	0,224	0,203	0,188
Kuntouttavat palvelut	Tanska	0,13	0,231	0,291	0,318	0,328	0,326	0,3	0,246	0,247	0,243
	Suomi	0,095	0,102	0,111	0,111	0,114	0,126	0,137	0,147	0,136	0,134
	Ruotsi	0,02	0,018	0,028	0,023	0,019	0,016	0,019	0,025	0,021	0,016

Lähde: OECD, rahoitus suhteessa BKT:n

*) Kansainvälisissä vertailuissa eri palveluiden luokittelu ja raja-
aus on kuitenkin haastavaa, minkä vuoksi maiden väliseen vertailuun liittyy myös epävarmuutta.

Yhteenveto talousennusteista

		Suomen Pankki (12.9.2025*)	Valtiovarain- ministeriö (23.9.2025)	Labore (25.9.2025)	ETLA (5.11.2025)	PTT (17.9.2025)	Ennusteiden keskiarvo
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat)	2024	76,7	76,7	76,7	76,7	72,1	76,7
	2025	76,1	76,2	75,8	75,9	71,2	76,0
	2026	76,2	76,5	75,7	76,4	71,0	76,2
	2027	76,4	77,3	75,6	76,7	--	76,5
Työttömyysaste (15–74-vuotiaat)	2024	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4
	2025	9,4	9,4	9,5	9,3	9,5	9,4
	2026	9,2	9,0	9,5	8,8	9,6	9,2
	2027	8,6	8,4	9,5	8,3	--	8,7
Ansiotason kasvu (nimellinen)	2024	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
	2025	3,0	3,0	2,6	2,8	2,9	2,9
	2026	3,2	3,6	3,0	3,1	3,5	3,3
	2027	3,3	3,0	2,7	2,8	--	3,0
Bruttokansantuote (kasvuprosentti)	2024	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
	2025	0,3	1,0	0,6	0,8	0,3	0,6
	2026	1,3	1,4	1,5	1,4	0,9	1,3
	2027	1,7	1,7	1,4	1,2	--	1,5
Inflaatio (kuluttajahintaindeksi)	2024	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
	2025	0,4	0,4	0,7	0,4	0,5	0,5
	2026	1	1,4	1,7	1,2	2,0	1,5
	2027	1,8	1,9	2	1,9	--	1,9

Useat itsenäiset tutkimuslaitokset ennustavat talouden kehityksestä. Parhaisiinkin ennusteisiin sisältyy paljon epävarmuutta, ja ennusteita oikaistaan säännöllisesti päivittyvien tilastotietojen pohjalta. Taulukkoon on koottu Suomen Pankin, valtiovarainministeriön sekä kolmen itsenäisen tutkimuslaitoksen keskeisimpiä talousennusteita.

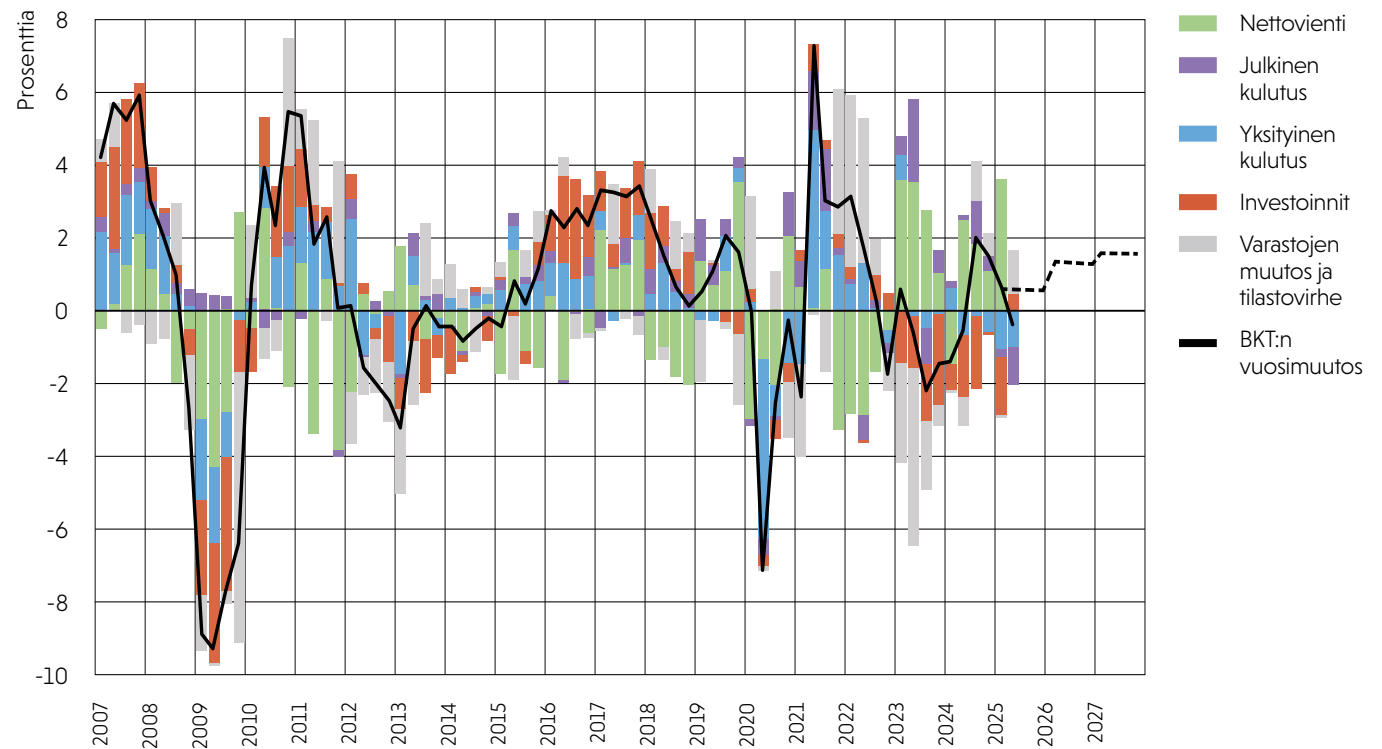
*) Ansiotason kasvu ja inflaatio 10.6.2025 ennusteesta

Kasvu käynnistyy huterasti

- Bruttokansantuote* on sahanut jo kolme vuotta nollan molemmin puolin. Viime vuonna koettu lyhyt kasvupyrähdys on valitettavasti hyytynyt kuluvan vuoden aikana.
- Vuoden 2025 kahtena ensimmäisenä vuosineljänneksenä kasvua on rasittanut yksityisen ja julkisen kulutuksen supistuminen. Hallituksen leikkauksista ja sopeustoimista iso osa on toimeenpantu kuluvan vuoden aikana, mikä näyttää heikentäneen kasvua.
- Myös nettoviennin vetoapu on tyrehtynyt vuoden 2025 puoliväliin mennessä USA:n epävakaa kauppapolitiikan takia.
- Pieniä toivonpilkahduksia on havaittavissa sikäli, että investoinnit ovat kahden vuoden supistumisen jälkeen kääntyneet hauraaseen kasvuun ja varastoissa lienee pientä kasvua.
- Talousennusteissa kasvun odotetaan käynnistyvän hitaasti. Kuluva vuosi uhkaa jäädä lähelle nollakasvua, ja ensi vuonnakin kasvuksi odotetaan vain reilua prosenttia.

BKT:n vuosimuutos ja kokonaiskysynnän erät

(Tilastokeskus & ennusteiden keskiarvo)

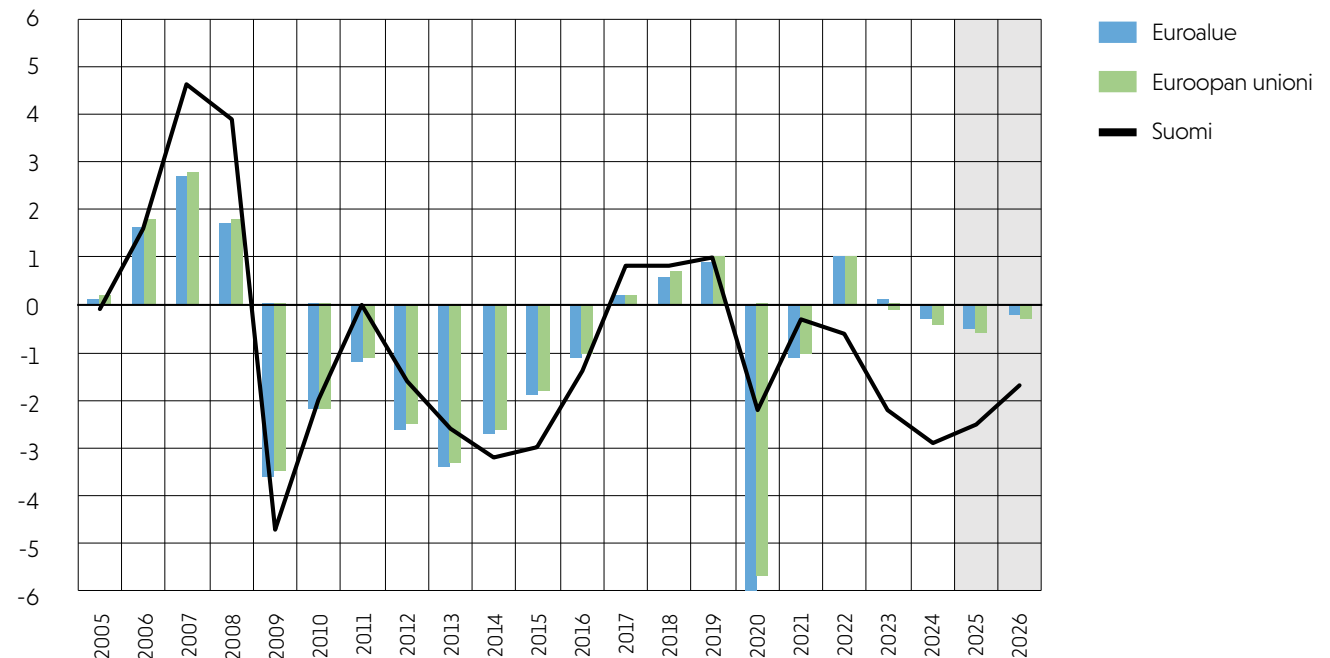
*) Bruttokansantuote (BKT) mittaa kotimaisen tuotoksen arvoa eli talouskasvua. BKT on tärkein talouden suorituskyvyn mittari ja sillä on tiivis yhteys muihin talouden ja hyvinvoinnin mittareihin. BKT ei kasva tasaisesti, vaan sen kehitys jakautuu noususuhdanteisiin ja laskusuhdanteisiin.

Talouden suorituskyky on yhä potentiaalia heikompaa

- Tuotantokuilulla* mitaten, Suomen talous on mukaillut 2000-luvulla muun Euroopan kehitystä, joskin syvimmissä kriiseissä on muodostunut eroja.
- Viimeisimpien sokkien jälkeen (koronakriisi, Venäjän hyökkäyssota ja inflaatiokriisi) Suomen talouden alavire on kuitenkin erkaantunut muusta Euroopasta.
- Jälleen viimeisimmissä Euroopan komission ennusteissa arviota Suomen tuotantokuilusta korjattiin alaspäin: taantuma on ollut kerta toisensa jälkeen odotettua syvempi ja pidempi.

Tuotantokuilu Suomessa ja Euroopassa

(AMECO, %:a potentiaalisesta BKT:sta)

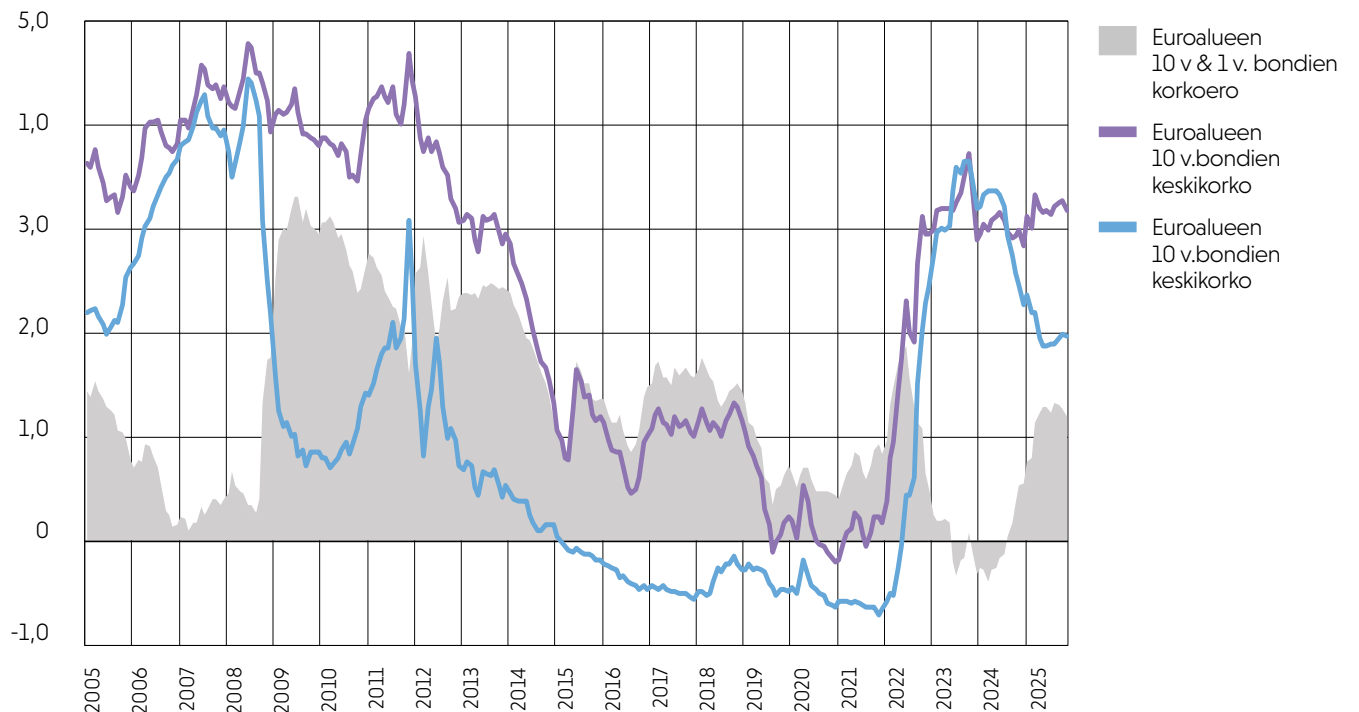
*) Tuotantokuilu on keino arvioida talouden suorituskykyä. Menetelmässä arvioidaan, miten bruttokansantuote (BKT) kasvaisi sen "potentiaalisella" eli "trendin" mukaisella tasolla, josta talouskasvun suhdannevaihtelu on poistettu. Tuotantokuilu kuvaa eroa BKT-kasvun potentiaalin ja toteutuneen kehityksen välillä. Menetelmä auttaa arvioimaan suhdanteen suuruutta ja talouden suorituskykyä.

Lainamarkkinat ovat normalisoituneet

- Valtioiden lainojen korkojen* käyttäytyminen on normalisoitunut kuluvan vuoden aikana, eikä odotuksia yllättävistä takaiskuista ole näköpiirissä.
- Korkojen ripeä nousu lisää viime vuosiin nähden julkisia menoja, mutta korkotaso on yhä 2000-luvun alkuvuosia selvästi matalampi.
- Esimerkiksi Suomen 10 vuoden kesikorko on yhä muuta euroaluetta matalammalla tasolla. Korkotasojen erot (korkopreemiot) indikoivat, että sijoittajien silmissä Suomen talouden riskit ovat siis edelleen maltilliset.

Euroalueen valtioiden velkojen korot

(EKP, nimellinen vuosikorko)

Valtionlainojen korot heijastavat paitsi odotettua inflaatiota, myös tulevaisuuteen liittyviä riskejä. Tavanomaisesti lyhytaikaista lainaa pidetään matalariskisempänä, kuin vuosien päähän yltävää lainaa. Pitkien ja lyhyiden lainojen korkoero kuitenkin vaihtelee ja joskus pitkien lainojen korot ovat lyhyitä matalampia. Tällöin markkinat arvioivat lyhyellä aikavälillä epävarmuutta ja taantuman riskin suureksi.

Tulevaisuuden usko kääntyy hitaasti optimismiksi

- Luottamusindikaattorien* perusteella teollisuudessa, palveluissa ja kaupan aloilla yritykset alkavat viimein uskoa suhdanteen taittuvan.
- Rakentamisen alho on kuitenkin yhä syvä, vaikka tilanne on hiljalleen parantunut laman syvimmistä hetkistä.
- Kuluttajien luottamus on yhä pakkasen puolella. Kansallisten kuluttajien luottamuskyseleyiden perusteella usko oman kotitalouden toimeentuloon on parantunut, mutta korkea työttömyys ja julkistalouden tila herättävät huolta.

*) Luottamusindikaattorit perustuvat yritys- ja kuluttajakyselyihin vastaajien taloudellisesta tilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä. Indikaattorit auttavat talouskehityksen ennakkoinnissa, koska taloudelliset päätökset perustuvat odotuksiin tulevasta. Indikaattorien positiiviset (/negatiiviset) luvut kertovat vastaajien ennakoivan nousu (/lasku) suhdannetta. Indikaattorien tulkinnassa auttavat myös 2000-luvun minimi, maksi ja keskiarvo.

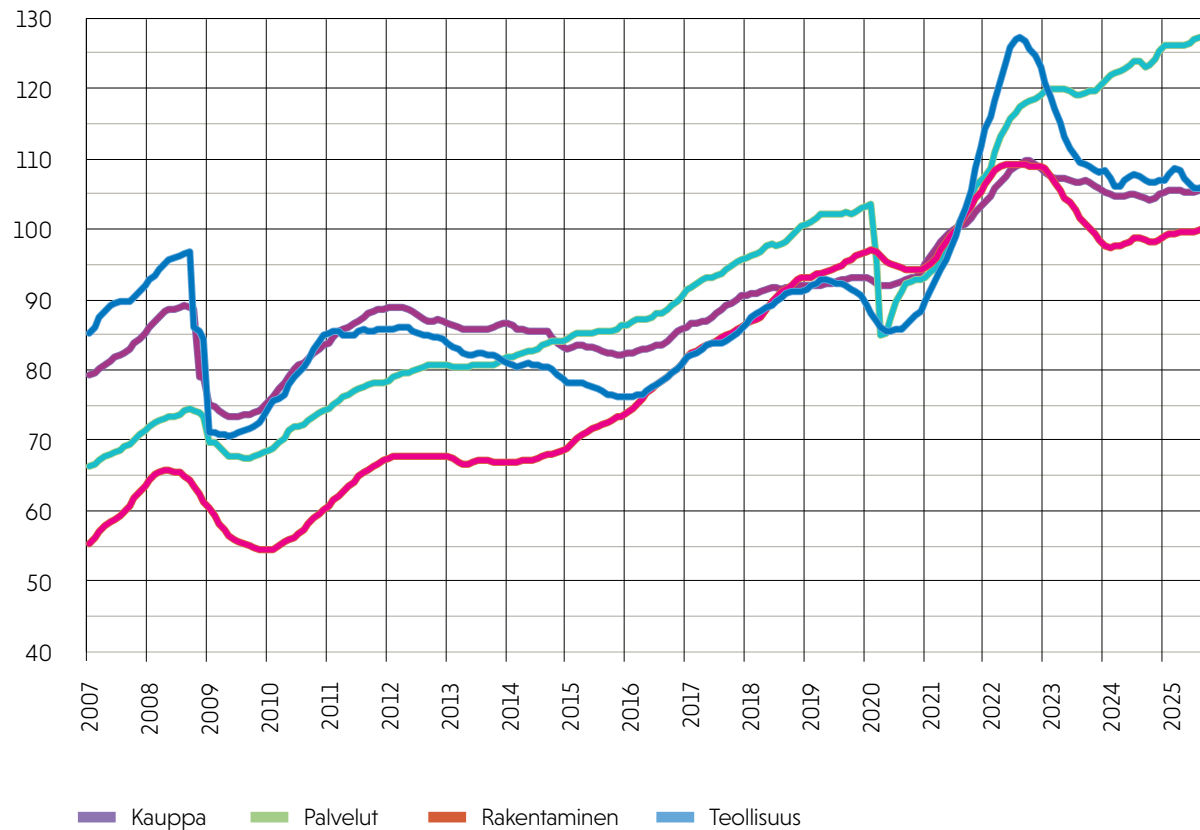
Lähde: AMECO	Toimialat				Toimialat yhteensä		Kuluttajat
	Teollisuus	Palvelut	Kauppa	Rakentaminen	Luottamus	Työllisyys	Kulutus
Min.	-37	-48	-33	-57	-32	-39	-19
Maks.	25	56	26	28	20	32	7
Kesk.	-1	10	-1	-10	0	0	-3
2023M10	-20	-7	-6	-43	-17	-8	-12
2023M11	-20	-6	-5	-44	-17	-11	-12
2023M12	-19	-1	-12	-37	-16	-10	-12
2024M1	-15	0	-5	-41	-12	-7	-9
2024M2	-12	-4	-7	-42	-13	-5	-10
2024M3	-13	-5	-6	-39	-13	-6	-10
2024M4	-15	-4	-16	-35	-16	-10	-13
2024M5	-12	-4	-20	-38	-14	-10	-10
2024M6	-13	1	-12	-35	-11	-8	-7
2024M7	-12	4	-16	-33	-10	-7	-8
2024M8	-10	1	-23	-36	-10	-10	-8
2024M9	-13	1	-14	-36	-11	-8	-8
2024M10	-11	3	-8	-32	-8	-6	-7
2024M11	-7	2	-12	-26	-7	-4	-7
2024M12	-9	2	2	-37	-8	-7	-8
2025M1	-8	1	-5	-24	-8	-1	-9
2025M2	-7	3	-5	-30	-7	-5	-9
2025M3	-5	1	-4	-35	-7	-6	-8
2025M4	-9	1	10	-30	-7	-4	-8
2025M5	-9	3	11	-31	-7	-3	-8
2025M6	-8	6	4	-32	-6	-5	-8
2025M7	-5	4	1	-36	-5	-4	-7
2025M8	-2	6	2	-26	-3	-3	-8
2025M9	2	2	5	-22	-1	-1	-7
2025M10	-5	3	1	-25	-6	-1	-8

Liikevaihtojen kehitys mataa yhä

- Liikevaihdot* kasvoivat voimakkaasti koronapandemian jälkeen patoutuneen kysynnän tukemana. Myös hintatason nousu kiritti aluksi liikevaihtojen kasvua.
- Sitten nousseet korot, taantuma ja kysynnän supistuminen käänsivät liikevaihdot laskuun useimmilla toimialoilla.
- Palvelualat ovat muista aloista poikkeus: liikevaihto on alalla kasvanut tasaisesti viime vuosien aikana, koska pohjainflaatio on pitänyt palveluiden hintatasoa nousussa.
- Teollisuudessa, rakentamisessa ja kaupan aloilla liikevaihtojen lasku on pysähtynyt, mutta kasvu on vielä toistaiseksi ollut kituliasta.

Liikevaihdon kehitys päätoimialoilla

(Tilastokeskus, trendisarja, 2021=100)

*) Liikevaihdolla mitataan yritysten tuotteiden ja palveluiden myynnistä saatavia tuloja (ilman arvonalisäveroja). Toisin sanoen, liikevaihto heijastelee muutoksia sekä kaupankäynnin määrässä että kauppohennoissa. Liikevaihto on yleisesti käytetty indikaattori suhdanteen arvioinnissa ja ennusteiden laatimisessa eri toimialoilla.

Yhteenveto ja SAK:n näkökulmia

Yhteenveto

- Taantuma on jälleen pitkittynyt, eikä kuluvalle vuodelle 2025 odoteta juuri lainkaan kasvua.
- Orastavia merkkejä käänteestä parempaan on kuitenkin nähtävissä. Esimerkiksi investointien määrä on parin vuoden jälkeen hieman kasvanut, minkä lisäksi tulevaisuudenuskoa kartoittavissa kyselyissä suhdanteen uskotaan hitaasti kääntyvän parempaan.
- Ensi vuodesta odotetaan valoisampaa, mutta kasvun ei uskota käynnistyvän ripeänä. Reilun prosentin kasvu olisi edelleen alisuoriutumista suhteessa taloutemme tuotantopotentiaaliin.
- Kansainvälisten vertailujen perusteella pidemmän aikavälin kasvuedellytyksiä voisi vahvistaa vaikuttamalla erityisesti koulutuspolitiikkaan sekä ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaan.

SAK:n kantoja

- Vaikka julkista taloutta pitää sopeuttaakin, keinot ja ajoitus ovat olleet väärät. Sopeutusta pitäisi ajoittaa vahvempaan suhdannetilanteeseen ja siinä tulisi käyttää laajemmin verotuksen elementtejä.
- Mittavilla leikkauksilla ja julkistalouden säästöillä on ollut huomattava vaikutus taantuman pitkittymiseen, mikä on osaltaan kiihdyttänyt velkasuhteen kasvua ja tuottanut huono-osaisuutta Suomeen.
- Hyvinvointivaltion ja pohjoismainen malli ovat tasanneet suhdanteiden heilahduksia. Hallituksen leikkaukset ja "rakenteelliset uudistukset" uhkaavat kärjistää suhdanteita jatkossa. Hyvinvointivaltion turvaaminen edellyttää korjaavia toimenpiteitä työntekijöiden aseman parantamiseksi, sekä sosiaali- ja työttömyysturvan vahvistamiseksi.

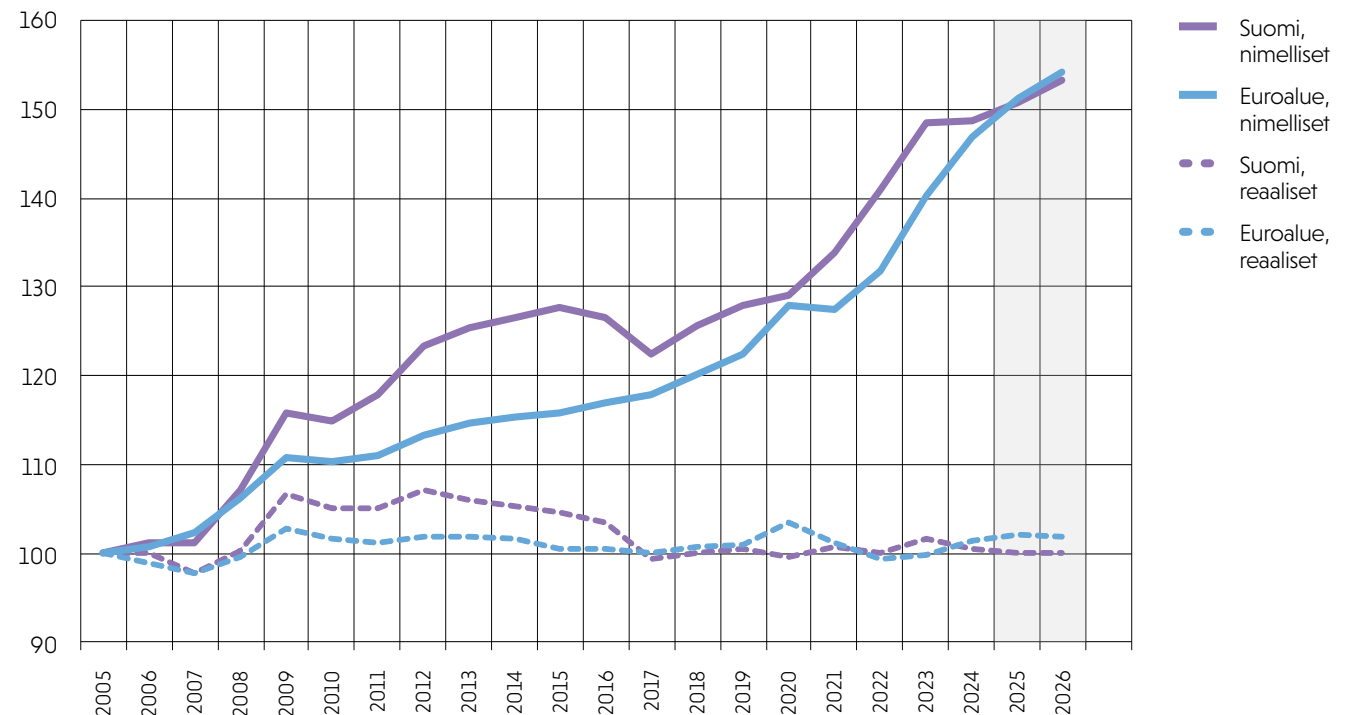

Suomen kilpailukyky on hyvällä tasolla

- Suomen kustannuskilpailukyky* vahvistettiin 2010-luvun puolivälissä, minkä jälkeen Suomen kilpailukyky on kehittynyt hyvällä tasolla.
- Edellisen tes-kierroksen korotuksilla ei Euroopan komission ennusteissa ole vaikutusta Suomen hintakilpailukykyyn. Suomen kilpailukyky on pikemminkin vahvistumassa hieman tulevina vuosina.
- Suomen kilpailukyvyn ongelma ei ole ollut korkeat palkankorotukset, vaan tuottavuuskasvun hyytyminen.
- Palkkatason elpymisen keinotekoinen jarruttaminen ei ole kestävä tapa ylläpitää kilpailukykyä. Päinvastoin palkankorotukset voivat jopa kirittää yrityksiä parantamaan tuottavuutta kestävämmillä tavoilla, kuten investoinneilla.

Yksikkötyökustannukset Suomessa ja kilpailijamaissa

(AMECO, 2005=100)

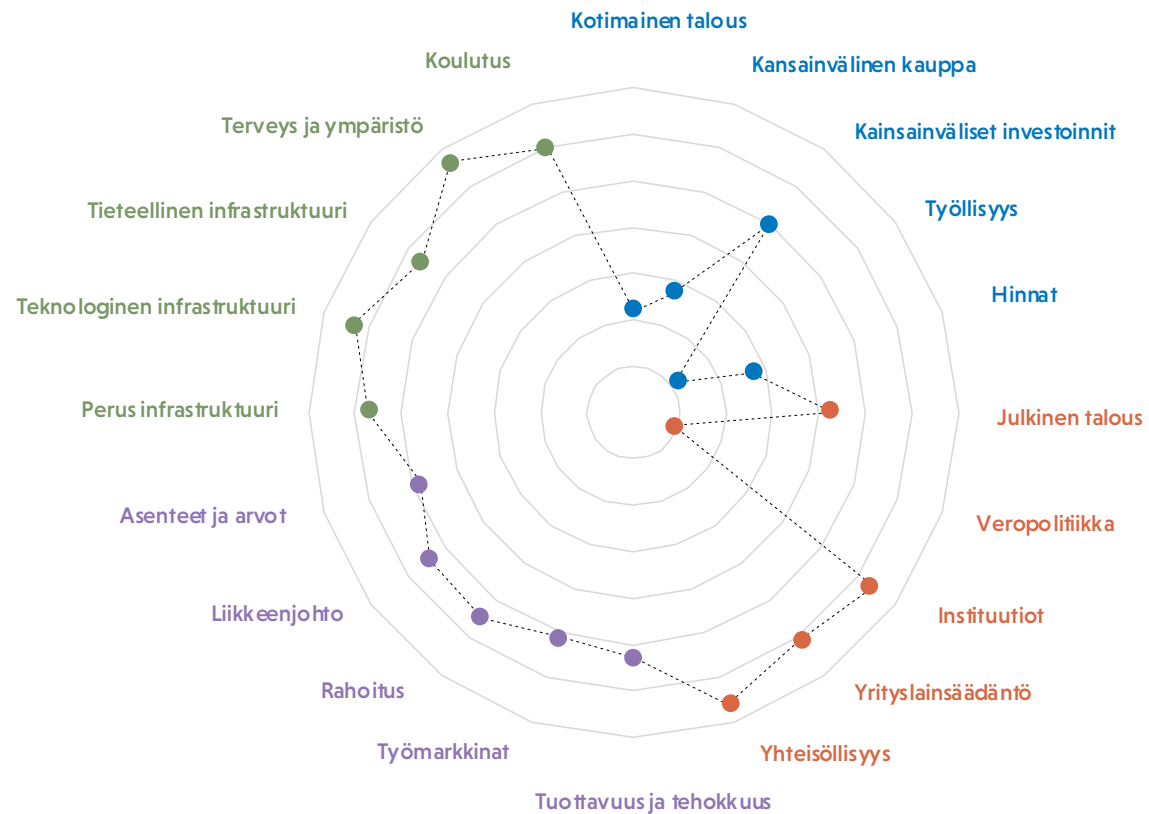

*) Kustannuskilpailukyvyn eli tuotannon kannattavuuden yleisin mitta on yksikkötyökustannukset, jotka suhteuttavat työvoimakuluja joko tuotannon määrään (nimellinen) tai rahalliseen arvoon (reaalinen). Kilpailukyvyn muutosta tarkastellaan vertaamalla kehitystä johonkin perusvuoteen ja kilpailijamaihin. Kun yksikkötyökustannukset laskevat (/kasvavat), kilpailukyky vahvistuu (/heikkenee).

Kilpailukyvyn rakenteelliset tekijät ovat Suomessa kunnossa

- Kansainvälinen johtamisen kehittämisen instituutti IMD laatii vuosittain kansainvälisen kilpailukykyindeksin, jossa tarkastellaan kustannuskilpailun lisäksi suurta joukkoa eri maiden rakenteellisia tekijöitä.
- Tuoreimmassa vertailussa Suomen sijoitus oli 14. Suomen sijoitus on vaihdellut yli ajan mitalisijoista (2) selvästi heikompaan tulokseen (25).
- IMD:n kilpailukykyindeksi jakautuu seuraaviin osa-alueisiin (Suomen sijoitus)
 - Taloudellinen menestys (46)
 - Julkinen hallinto (15)
 - Yritykset (16)
 - Infrastruktuuri (4)
- Kilpailukykyindeksin perusteella Suomen pitkän aikavälin tekijöistä julkinen hallinto ja infrastruktuuri ovat pääasiassa hyvällä tasolla. Eniten parannettavaa on yrityskentässä ja suhdannepolitiikassa.

Kansainvälisen johtamisen kehittämisen instituutin (IMD) kilpailukyvyindexi

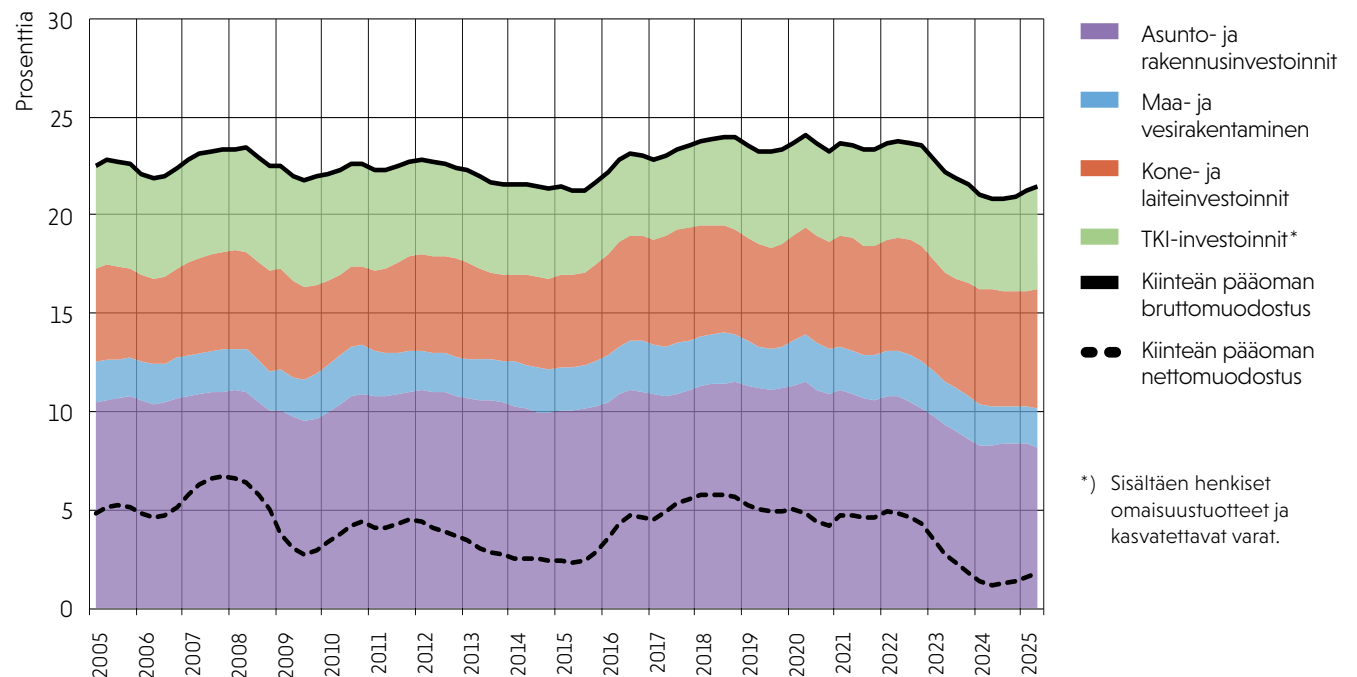

Investoinnit ovat viimein piristymässä

- Investoinnit ovat alkaneet elpyä, mutta investointikohteiden välillä on isoja eroja.
- TKI-investoinnit ovat elpymässä, mikä johtuu todennäköisesti parlamentaarisesti sovitusta menolisäyksistä.
- Myös laiteinvestointien määrä on kasvanut, mikä heijastelee yritysten uskoa orastavasta kasvusta.
- Rakennusinvestointien taso on yhä erittäin matala. Tulevina vuosina sosiaaliseen asuntotuotantoon kohdistuvat leikkaukset muodostavat riskin rakennusalan laman pitkittymisestä.

Investointien rakenne

(Tilastokeskus, trendisarja, investoinnit suhteessa BKT:n)

*) Kansantaloudessa investoinnit eli tuotantovälineiden hankinnat kasvattavat työn tuottavuutta ja tuotantokapasiteettia. Tätä kautta investoinneilla on yhteys työllisyyteen ja kasvavaan palkanmaksuvaraan. Osa tuotantovälineistä kuitenkin tuhoutuu ja vanhenee, joten uusia investointeja tarvitaan pääomakannan ylläpitämiseen ja teknologiseen päivittämiseen.

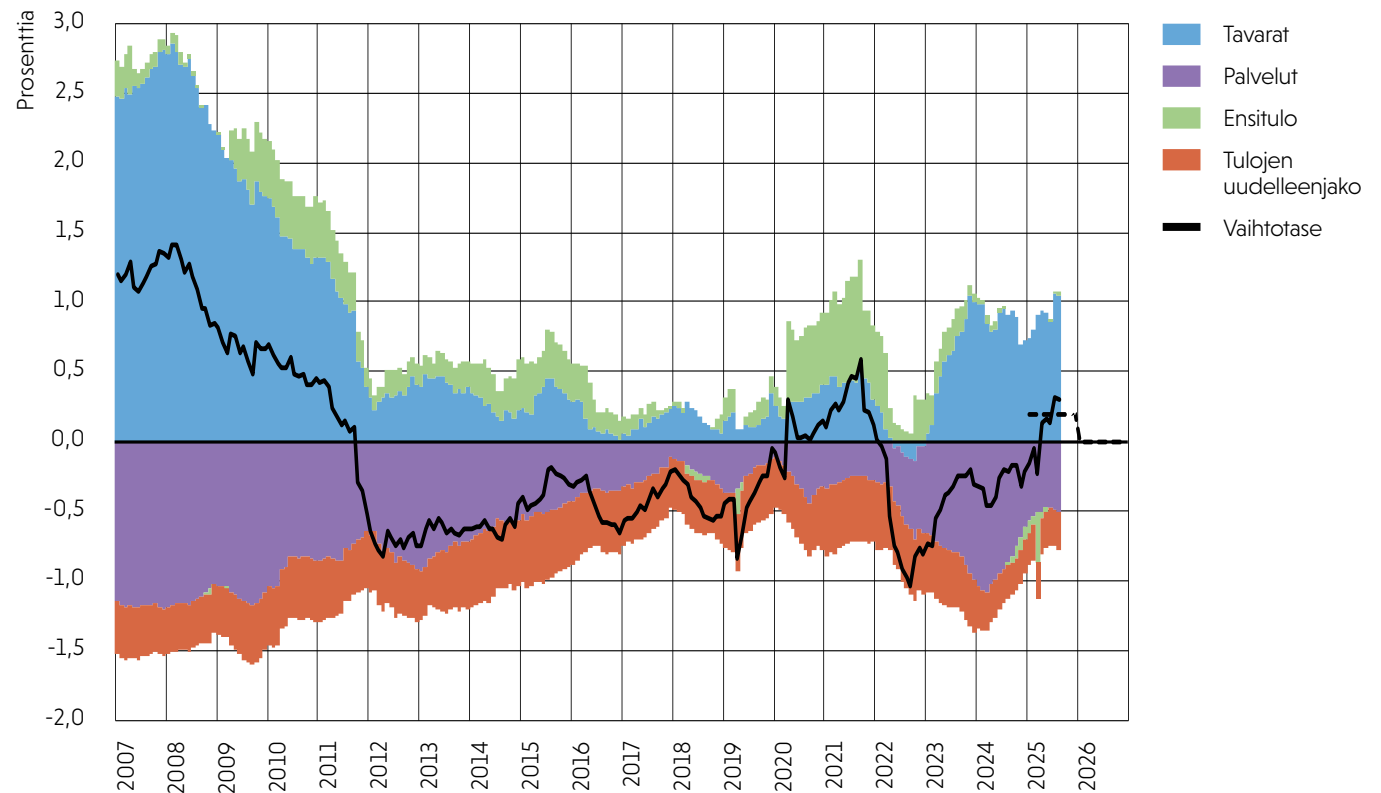
Vaihtotase on löytänyt tasapainoon

- Vaihtotase* on jälleen palautunut plussan puolelle ja sen uskotaan vakautuvan jotakuinkin tasapainoon tulevina vuosina.
- Erityisesti tavaravienti nostaa vaihtotasetta ylijäämäiseksi, mutta myös kehitysapuun kohdistuneet leikkaukset (tulojen uudelleenjako) nostaa vaihtotasetta ylijäämäisemmäksi. Suomi kuitenkin erkaantuu kansainvälisistä sitoumuksista yhä kauemmaksi leikkausten myötä.
- Kansallisissa talousennusteissa on vaihtotaseen kohdalla hajontaa alijäämäisistä arvioista (-0,4 %) selvästi ylijäämäisiin arvioihin (1,0 %).
- Edellisessä katsauksessa kuvattu kansainvälisen kaupan poikkeuksellisen suuri epävarmuus näyttää hälvenneen ainakin toistaiseksi, mikä edistää ulkomaankauppaa.

*) Vaihtotase kuvaa ulkomaisten liiketoimien, kuten tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan, tasapainoa. Jos vaihtotase on ylijäämäinen (/alijäämäinen), kyseinen maa saa ulkomaankaupasta enemmän tuloja kuin mitä se maksaa menoina. Tällöin myös maan ulkomainen nettovelka laskee (/kasvaa). Pitkällä aikavälillä on tarpeen, että vaihtotase olisi tasapainossa, jolloin ulkomaiset tulot ja menot vastaisivat toisiaan.

Vaihtotaseen ali/yli jäämä suhteessa BKT:n

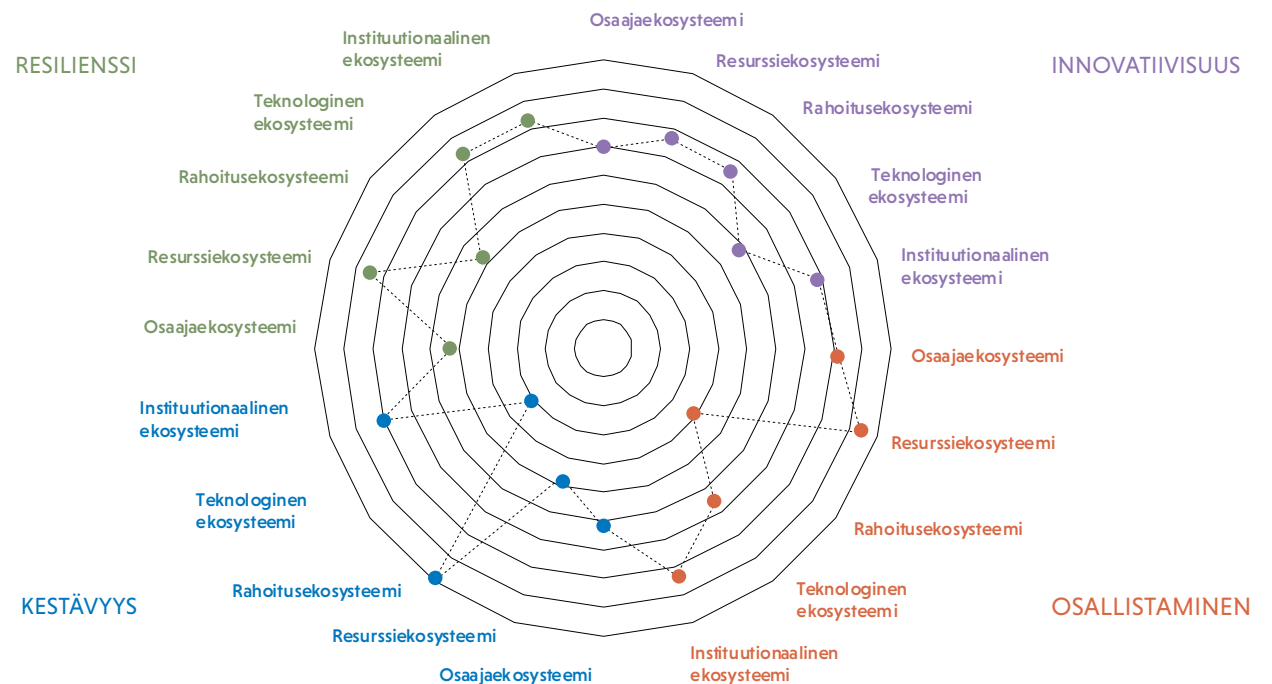
(Tilastokeskus & ennusteiden keskiarvo, 12kk keskiarvo suhteessa BKT:n 4Q keskiarvoon)

Viime vuosien taantumasta huolimatta Suomen kasvupotentiaali on suurta

- Maailman talousfoorumi WEF laatii vuosittain kansainvälisen talouskasvun edellytyksiä mittaavaa indeksiä.
- Tuoreimmassa vertailussa Suomi kipusi vertailun kolmanneksi. Indeksien osatekijöissä Suomi sijoittui seuraavasti: innovatiivisuus (10), osallistavuus (2), kestävyys (5) ja resilienssi (3).
- Vaikka Suomen kasvuedellytykset arvioidaan erinomaisiksi, vertailu valottaa kehityskohteita:
 - koulutukseen ja TKI-toimintaan kohdistuvat panostukset edistäisivät Suomen edellytyksiä innovatiivisuuteen. Parlamentaarinen sopimus TKI-rahoituksen kasvattaminen vahvistaa osa-aluetta tulevaisuudessa, mutta koulutusta ei pitäisi sivuuttaa.
 - Vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän kirittäminen edistäisi kestävä kasvun edellytyksiä Suomessa. Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan kunnianhimon tasoa tulisi kirittää, minkä lisäksi politiikkatoimien olisi syytä olla johdonmukaisempia.
 - Väestörakenteen taittaminen vahvistaisi Suomen resilienssiä, mutta tilanteen korjaamiseksi on tuskin yksittäisiä selkeitä hopealuoteja.

Maailman talousfoorumin (WEF) talouskasvun edellytysten indeksi

Yhteenveto

- Suomen hintakilpailukyky on tavanomaisilla mittareilla, kuten yksikkötyökustannuksilla tai vaihtotaseella, tarkasteltaessa hyvällä tasolla. Myös kilpailukyvyn reaaliset tekijät, kuten yhteiskunnan instituutiot, infrastruktuuri ja julkinen hallinto ovat kansainvälisesti vertaillen korkeatasoisia.
- Investoinneissa on viimeisten vuosineljännesten aikana tapahtunut käännettä parempaan. Vaikka rakennusinvestoinnit ovat yhä maissa, kone- ja laiteinvestoinnit sekä TKI-menot ovat kasvaneet, mikä on sekä suhdanteen taittumisen että pidemmän aikavälin kasvun näkökulmasta myönteistä.
- Vaikka viimeaikaiset kriisit ja kasvanut epävarmuus ovat rasittaneet kasvun näkymiä, kansainvälisissä vertailuissa Suomen edellytykset ripeäänkin kasvuun on arvioitu poikkeuksellisen vahvoiksi.

SAK:n kantoja

- Viimeisen tes-kierroksen tavallista korkeammat palkkaratkaisut eivät vaikuta Suomen hintakilpailukykyyn juuri lainkaan. Sen sijaan ammattiliitot ovat osaltaan tukeneet kuluttajien luottamuksen palautumista ja Suomen taantuman taittumista palkankorotusten avulla.
- Parlamentaarinen sopimus TKI-menojen kasvusta alkaa tuottaa tulosta. Kyse on perustellusta menolisäyksestä, mutta koulutuspolitiikka ei saa jäädä paitsioon. Panostukset koulutukseen ja osaamiseen täydensivät TKI-menolisäysten vaikuttavuutta ja vahvistaisivat kasvun edellytyksiä.
- Myös kunnianhimoisemmat toimet vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän vauhdittamiseksi tukisivat kestävän kasvun edellytyksiä Suomessa.
- Yritystukia on välttämätöntä uudistaa ja karsia. Yritystukien tulisi ohjata nykyistä voimakkaammin talouden uudistumiseen ja investointeihin.

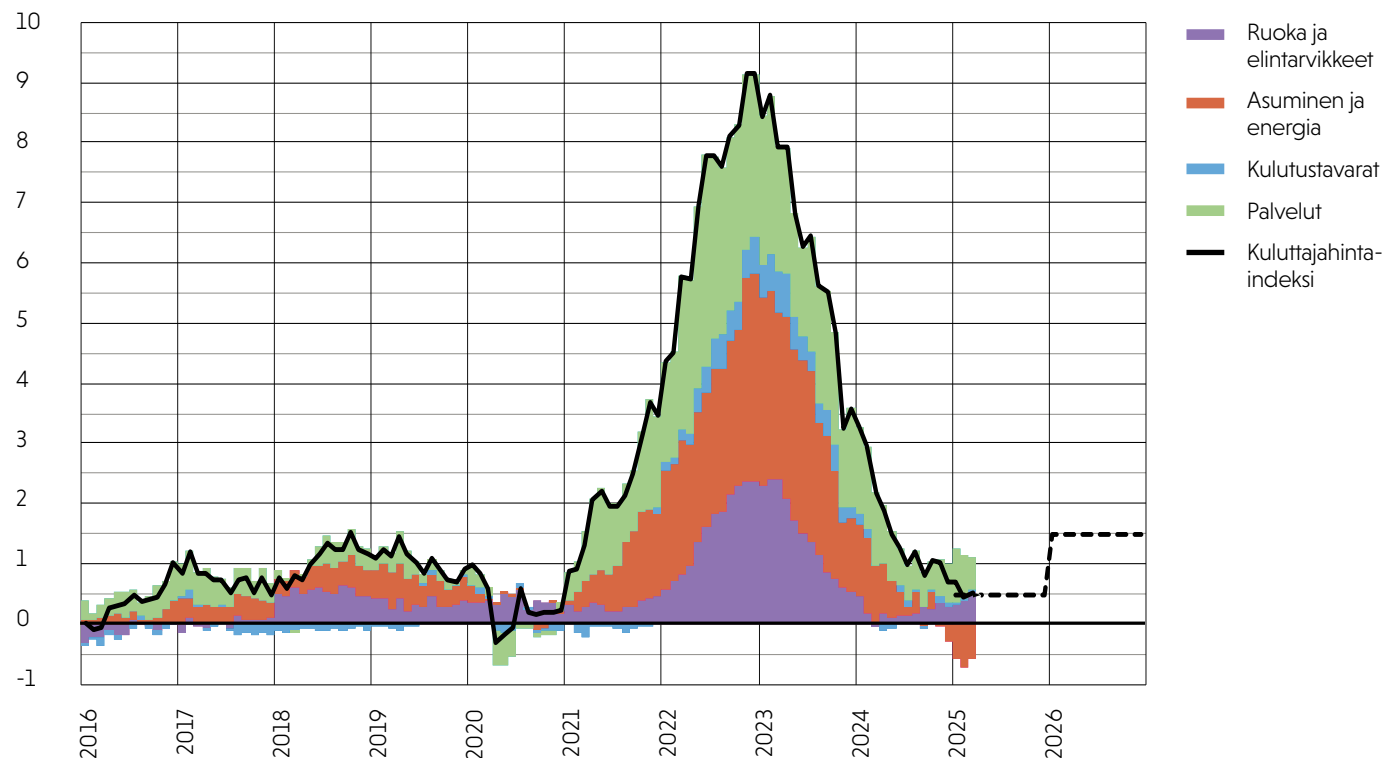
Inflaatio on hidastunut ripeästi

- Inflaatio* on jatkanut ripeää laskua, mikä auttaa palkansaajien ostovoiman palautumista. Inflaation odotetaan kuitenkin tasaantuvan.
- Inflaatiopiikin seurauksena hintataso on noussut pysyvästi korkeammalle tasolle, mutta hinnat eivät enää kasva. Kuluttajien arviot inflaatiosta ovat paljon korkeampia, kuin mitä mitattu inflaatio osoittaa.
- Asumisen ja energian hinnat ovat jopa laskeneet, mutta pientä inflaatiota kannattelee palveluiden sekä ruuan ja elintarvikkeiden maltillinen inflaatio sekä korot, jotka lasketaan osaksi kansallista kuluttajahintaindeksiä.

*) Inflaatio tarkoittaa yleistä hintatason nousua ja sitä mitataan kuluttajahintaindeksien avulla. Jos kansalaisten tulot eivät kasva vähintään yhtä nopeasti kuin hinnat, ostovoima laskee. Myös korot muuttuvat yleensä saman suuntaisesti kuin yleinen hintataso. Taloudelle ja ihmisten toimeentulolle suotuisaa olisi maltillinen ja ennustettava inflaatio.

Inflaation muutos osa-alueittain

(Tilastokeskus & ennusteiden keskiarvo, KHI, vaikutus vuodessa, 2015=100)

Inflaatio on hidastunut, mutta hinnat ovat kallistuneet

- Inflaatio mittaa tavaroiden ja palveluiden hintojen keskimääräisiä muutoksia. Vaikka inflaatio on hidastunut, hintataso todennäköisesti jää korkeammalle tasolle.
- Vuodesta 2023 inflaatio on nostanut tavaroiden ja palveluiden hintoja keskimäärin 18 prosenttia.
- Eri palveluiden ja tuotteiden hintakehityksessä on kuitenkin ollut erittäin suuria eroja. Yksilöt pystyvät vaikuttamaan toimeentuloonsa myös kulutusvalintojen kautta.
- Hinnat ovat nousseet nopeasti esimerkiksi kotimaan lennoissa (125 %) ja valmismatkoissa (54 %) sekä elintarvikkeissa kahvissa (72 %), suklaassa (58 %) ja oliiviöljyssä (55 %).
- Hinnat ovat laskeneet esimerkiksi laboratorio- ja röntgenpalveluissa (35 %), videoissa ja DVD:ssä (18 %) kosmetiikassa (8 %), reseptilääkkeissä (6 %) ja seurapeleissä (5 %).

	2025M01	2025M02	2025M03	2025M04	2025M05	2025M06	2025M07	2025M08	2025M09
Kuluttajahintaindeksi	117,7	118,1	118,0	118,0	117,8	117,5	117,8	117,5	117,9
Elintarvikkeet	121,1	122,1	122,7	122,6	122,6	121,4	122,9	121,7	122,5
Alkoholittomat juomat	129,4	132,2	132,4	131,7	135,6	137,5	142,1	135,4	134,9
Alkoholijuomat	110,7	110,8	110,8	111,1	111,1	111,0	111,1	111,1	111,0
Tupakka	133,3	133,3	133,3	133,3	133,3	133,9	135,5	139,0	139,0
Vaatetus	106,7	106,7	108,9	106,9	108,4	105,7	106,4	108,3	110,1
Jalkineet	105,5	108,6	108,2	106,1	108,4	106,0	105,4	105,5	107,9
Todelliset asumisvuokrat	107,0	107,1	107,2	107,3	107,3	107,3	107,2	107,5	107,6
Asunnon huolto ja korjaus	118,1	118,8	119,1	118,8	118,9	119,3	119,6	119,4	119,4
Vesihuolto ja sekalaiset asumiseen liittyvät palvelut	117,2	117,2	117,2	117,2	117,2	120,4	120,4	120,4	120,4
Sähkö, kaasu ja muut polttoaineet	126,3	127,7	126,9	125,7	124,4	118,8	119,8	121,8	128,7
Omistusasuminen	133,8	133,3	132,0	130,5	128,8	128,1	127,8	127,9	127,6
Huonekalut ja kalusteet, matot ja muut lattianpäällysteet	108,6	106,6	105,9	105,0	103,8	106,1	101,9	102,7	106,3
Kodintekstiilit	118,2	117,8	116,6	116,6	117,2	117,8	115,4	115,4	117,3
Kodinkoneet	107,4	108,6	109,9	108,7	109,8	109,6	109,2	109,3	109,0
Lasitavarat, astiat ja kotitaloustarvikkeet	116,4	117,1	117,2	117,7	117,6	118,3	117,0	115,8	115,4
Kodin ja puutarhan työkalut ja laitteet	114,6	114,4	113,8	113,7	112,9	113,0	113,5	112,8	112,7
Taloudenhoitoon liittyvät tavarat ja palvelut	119,9	122,1	121,1	122,6	124,4	125,7	125,7	124,6	126,0
Lääkevalmisteet, hoitolaitteet ja -välineet	100,6	99,5	103,2	108,2	115,7	109,1	106,3	104,1	102,7
Avohoitopalvelut	107,3	108,1	108,1	108,3	108,0	107,5	106,6	106,8	105,1
Sairaalapalvelut	136,5	136,5	136,5	136,5	136,5	136,5	136,5	136,5	136,5
Ajoneuvojen hankinta	110,8	110,6	110,6	110,0	110,1	110,2	110,1	110,2	110,5
Yksityisajoneuvojen käyttö	113,5	114,0	113,8	113,4	111,9	111,7	112,3	111,2	111,9
Liikennepalvelut	112,4	116,7	114,3	117,5	114,3	118,1	120,8	116,5	114,6
Postipalvelut	129,9	129,9	129,9	129,9	129,9	139,2	139,2	139,2	139,2
Puhelin- ja faksilaitteet	148,0	147,4	152,3	146,6	150,1	153,7	152,9	155,8	154,7
Puhelin- ja faksipalvelut	112,9	112,8	112,6	112,8	114,0	116,8	117,0	116,3	115,7
Audiovisuaaliset, valokuvaus- ja tietojenkäsittelylaitteet	104,3	107,4	105,7	105,3	105,0	105,7	104,6	104,7	105,9
Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut	109,9	109,9	109,9	110,7	110,8	111,2	111,3	111,4	111,6
Sanomalehdet, kirjat ja paperitavarat	115,0	115,2	115,3	117,1	116,9	117,1	118,4	118,3	118,4
Valmismatkat	135,2	139,1	134,5	147,9	136,7	154,7	164,4	151,2	150,6
Ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutus	112,1	112,1	112,1	110,7	110,7	110,7	110,7	110,7	111,8
Ravintola-, kahvila- ja muut ateriapalvelut	118,7	119,0	119,2	119,4	119,7	119,9	120,0	120,5	120,7
Majoituspalvelut	122,5	125,4	126,7	120,8	119,8	126,3	125,7	131,8	115,2
Henkilökohtainen hygienia ja kauneudenhoito	112,0	113,3	112,3	113,6	113,4	113,4	113,7	112,1	113,2
Sosiaalipalvelut	102,7	102,7	102,7	102,7	102,7	102,8	102,8	102,8	102,8
Vakuutukset	114,7	114,7	114,7	114,7	114,7	114,7	114,7	114,7	114,7

Lähde: Tilastokeskus, Kuluttajahintaindeksi

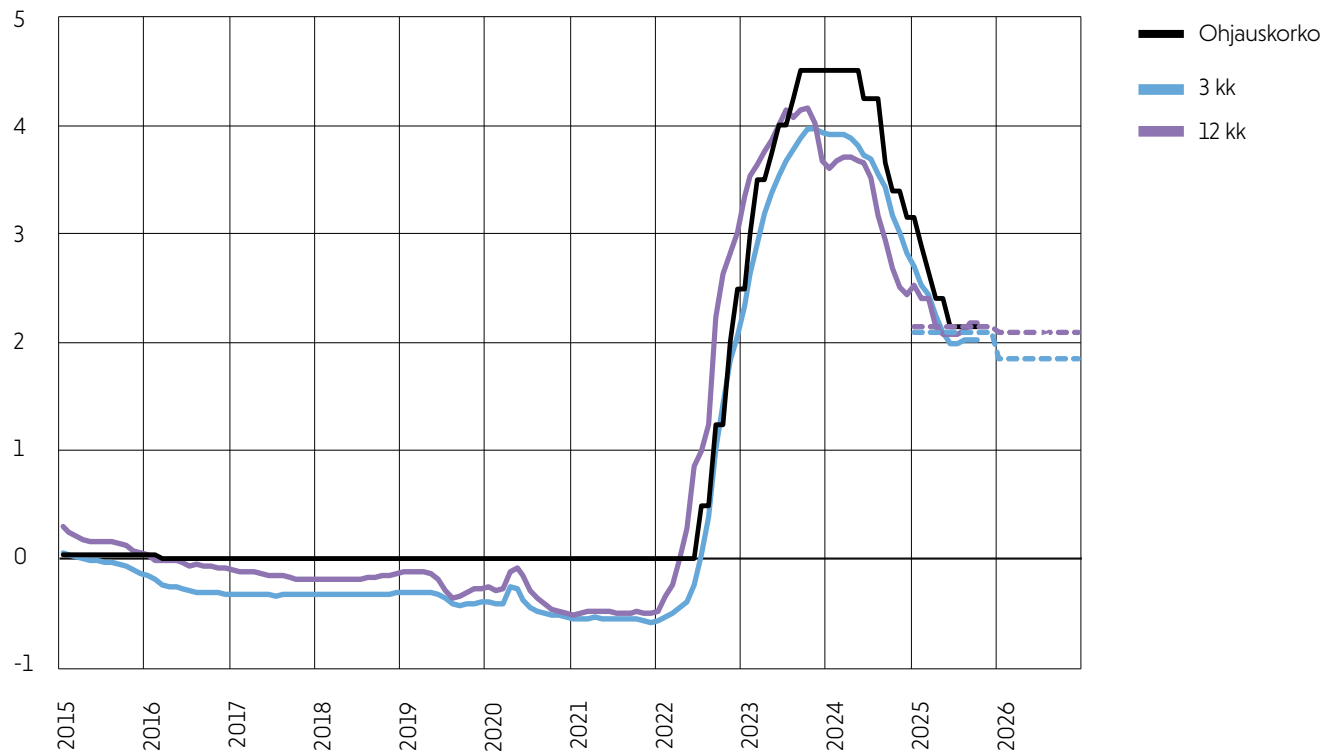
Korkotaso alkaa tasaantua kahteen prosenttiin

- Korkotaso on noussut ja laskenut inflaation mukana. Nyt korot ovat tasaantumassa noin 2 prosentin pintaan.
- Nollakorkojen aika on ohi, mikä vaikuttaa ihmisten toimeentuloon. Esimerkiksi 200 000 euron lainassa yhden prosenttiyksikön muutos korossa tarkoittaa vuositasolla 2000 euron lisämenoja korkokuluihin.
- Suomen olosuhteisiin korkotaso saisi olla hieman matalampikin, mutta Euroopan keskuspankki ohjaa korkotasoa koko euroalueen näkökulmasta, jossa inflaatio on yhä Suomea korkeampaa.

*) Rahaa voi "ostaa" tämän päivän tarpeisiin lainaamalla sitä pankeista. Tällöin laina maksetaan takaisin huomisen tuloista. Lainasta pitää kuitenkin maksaa korkoa, joka on lainarahan "hinta". Korkotasoon vaikuttaa erityisesti lainan takaisinmaksun epävarmuus ja inflaatio-odotukset. Korkojen kehitystä ohjaa keskuspankkien ohjauskorot, joilla tasataan inflaatiota ja suhdannetta. Ohjauskorkojen nosto (/lasku) tekee kulutuksesta ja investoinneista kalliimpaa (/edullisempaa), mikä hidastaa (/kiihdyttää) inflaatiota ja suhdannetta.

EKP:n ohjauskorko sekä 3 ja 12 kk euribor-korot

(Suomen Pankki & ennusteiden keskiarvo)

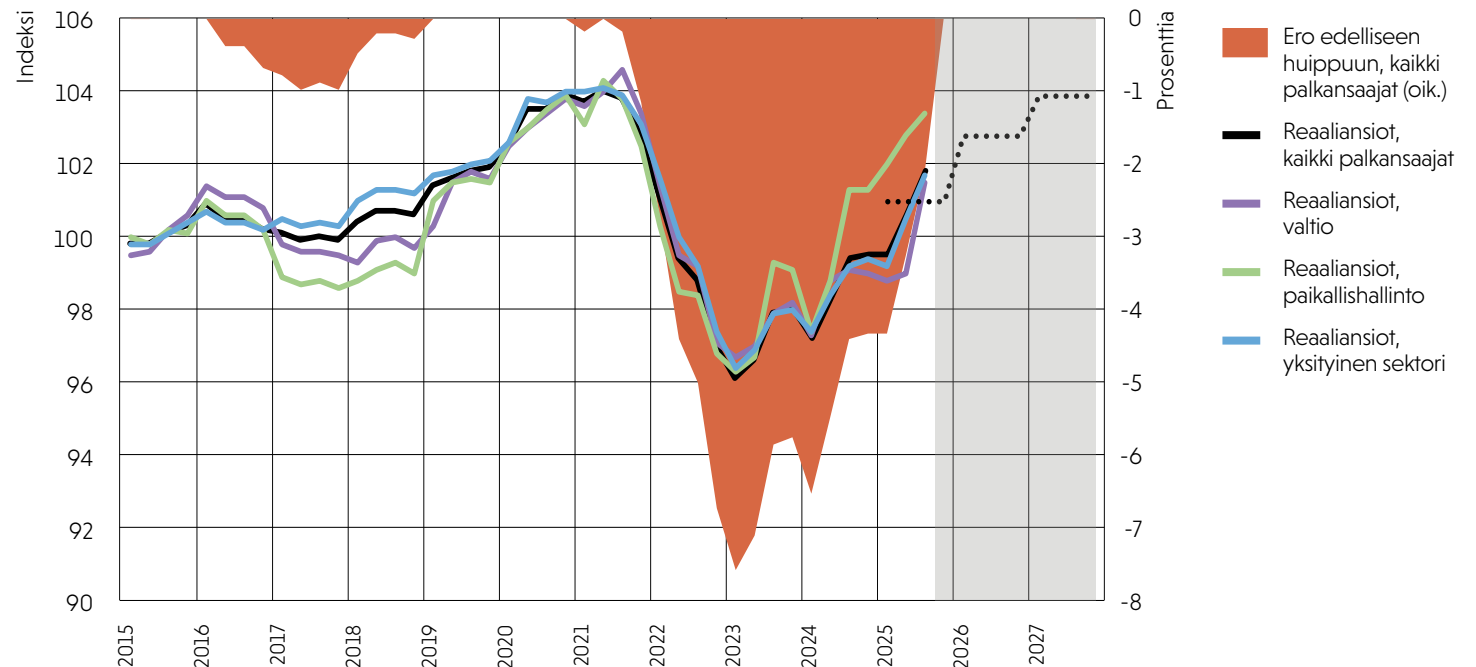

Tuoreimmissa tilastoissa ostovoima kasvoi ryminällä

- Vuosien 2021–2023 aikana ostovoima laski ansiotasoindeksillä* mitaten enimmillään liki 8 prosenttia.
- Ostovoima on palautunut viimeiset kaksi vuotta kuopasta ostovoima on palautunut kasvu-uralle.
- Vuoden 2025 aikana neuvotellut palkankorotukset ovat tulleet asteittain voimaan ja ostovoima on ottanut reippaita askelia kohti palautumista. Tällä hetkellä ostovoimakuoppaa on jäljellä keskimäärin kaksi prosenttia.
- Myös vuonna 2026 ostovoiman ennustetaan kasvavan reippaasti.
- Edellisellä tes-kierroksella sovitut palkankorotukset tulevat nostamaan palkan ostovoiman korkeaa inflaatiota edeltäneelle tasolle.

Reaaliansiotasoindeksi (2015=100)

(Tilastokeskus & ennusteiden keskiarvo)

*) Ansiotasoindeksi mittaa, miten tulotaso eli palkat ja palkkiot ovat kehittyneet talouden eri sektoreilla. Palkan ostovoimaan vaikuttaa kuitenkin myös hintojen muutokset. Reaaliansiotasoindeksi suhteuttaa ansiotasoindeksin ja kuluttajahintaindeksin muutoksen toisiinsa, joten se kuvaa miten palkansaajien todellinen ostovoima ja elintaso kehittyi.

Yhteenveto

- Ostovoima on vahvistunut kuluvaan vuoden aikana ripeästi. Viimeisimmän vuosineljänneksen aikana palkankorotuksia on tullut voimaan ja ostovoimakuoppa on supistunut reiluun kahteen prosenttiin.
- Myös hidastunut inflaatio on tukenut ostovoiman reipasta palautumista. Kuluvaan vuoden inflaatio on ollut odotuksia hitaampaa ja myös ensi vuonna hintatason ennustetaan kasvavan hitaammin kuin aiemmin odotettiin.
- Inflaatiokriisin aikana eri tavaroiden ja palveluiden hintakehitys on ollut hyvin kirjavaa. Tällä hetkellä eniten kotitalouksia rasittaa velkojen korot.

SAK:n kantoja

- Ostovoima on elpymään päin, mutta työntekijöiden ja kuluttajien luottamusta omaan toimeentuloon ei pidä nakertaa uusilla työntekijöille haitallisilla leikkauksilla ja heikennyksillä.
- SAK ei esimerkiksi kannata ay-jäsenmaksun verovähennysoikeuden poistoa, joka on käytännössä veronkiristys työntekijöille.

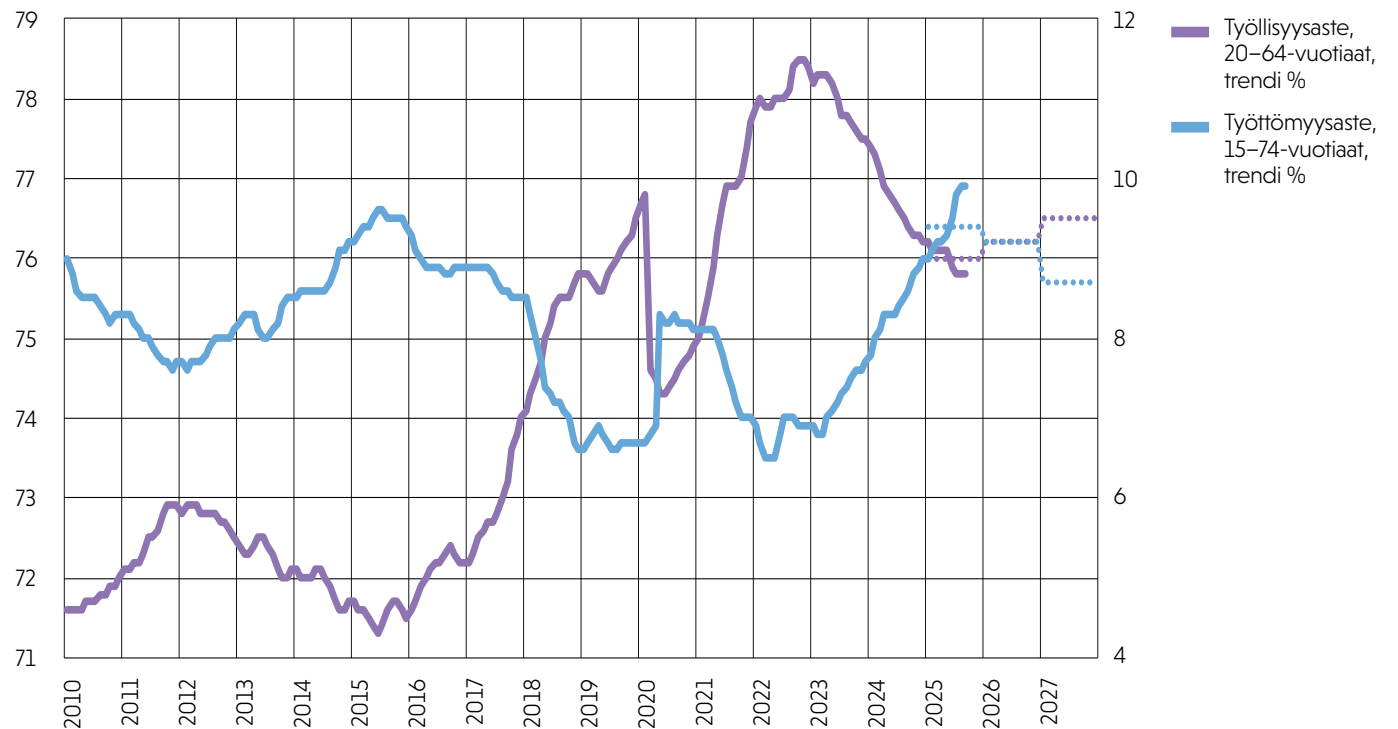
Työmarkkinoiden luisu on jatkunut

- Työmarkkinat* ovat viilentyneet jyrkästi liki kolmen vuoden ajan taantumun pitkittyessä kerta toisensa jälkeen.
- Hallituksen politiikkatoimet ovat osaltaan ruokkineet työmarkkinoiden huonoa kehitystä. Jälkikäteen arvioiden hallituksen sopeutustoimet ovat ajoittuneet myötäsyklisesti suhteessa suhdanteeseen.
- Uhkakuvana on, että väliaikaiset ongelmat muuttuvat rakenteelliseksi. Esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöttömyys ovat kasvaneet hälyttävää tahtia.

*) Työllisyys- ja työttömyysasteet ovat työmarkkinoiden tärkeimpiä tunnuslukuja. Työllisyysaste kertoo, kuinka suuri osa 20–64-vuotiaista on työssäkäyviä. Työllisyysaste nousee, jos yhä useampi osallistuu työmarkkinoille ja löytää työn. Työttömyysaste taas kertoo, kuinka suuri osa 15–74-vuotiaista, jotka ovat työmarkkinoiden käytettävissä, on vailla työtä. Työttömyysaste voi laskea, jos työttömät joko löytävät työtä tai siirtyvät työmarkkinoiden ulkopuolelle.

Työllisyysaste (vas.) ja työttömyysaste (oik.)

(Tilastokeskus & ennusteiden keskiarvo)

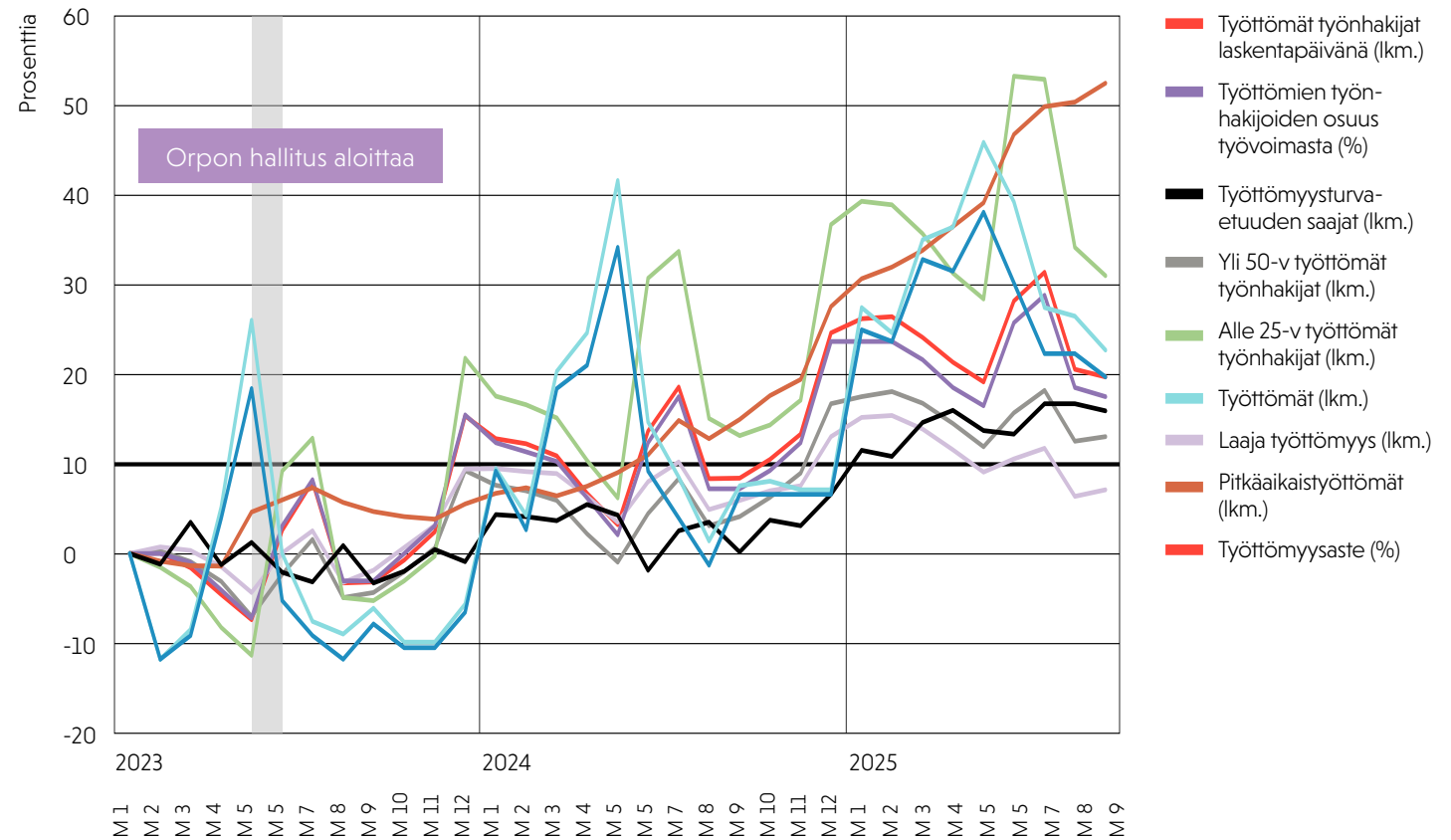

Suomessa on työttömyyskriisi

- Kuluvana syksynä on käyty julkista keskustelua siitä, onko työttömyys kasvanut Suomessa ja onko tilanne hälyttävä vai ei.
- Vaikka työttömyyden kehitystä voidaan tarkastella usealla eri mittarilla, tulos on yhdenmukainen: työttömyys on ollut selvässä kasvussa, vaikka eri indikaattoreissa onkin suuriakin eroja.
- Alle kolmessa vuodessa muutos on ollut merkittävä – jopa kymmenien prosenttien luokkaa.
- Vaikka takavuosina työmarkkinat olivat poikkeuksellisen vahvat ja esimerkiksi työmarkkinoille osallistumisen aste on korkea, tilanne on myös kansainvälisesti hälyttävä. Työttömyysasteemme on yksi Euroopan ja länsimaiden korkeimmista.

Työttömyyden indikaattorien kehitys suhteutettuna tammikuuhun 2023

(KEHA-keskus, Työvoimatutkimus, KELA)

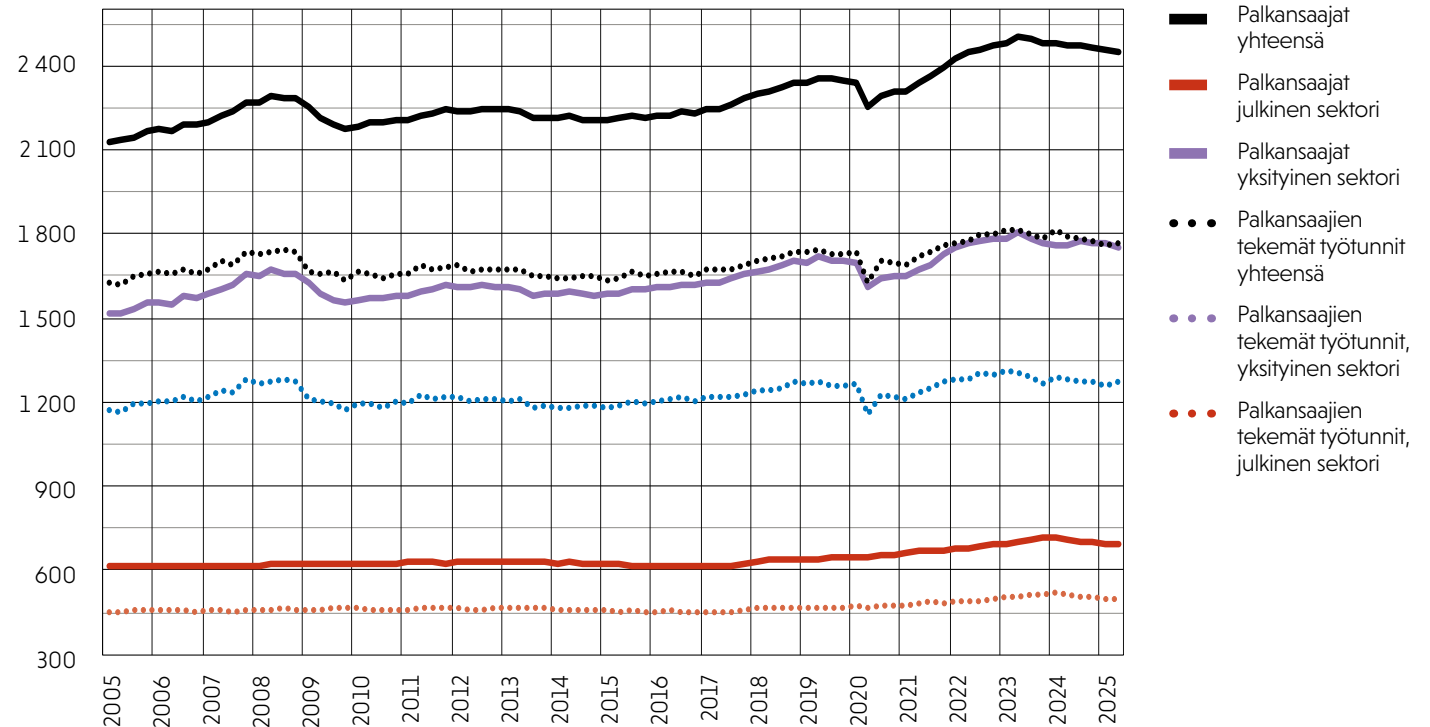
Myös työllisyys on ajautunut luisuun

- Palkansaajien määrän* on laskenut parin vuoden ajan, mikä on linjassa työllisyysasteen laskun kanssa.
- Työllisyyden lasku on koskenut sekä työllisten määriä että tehtyjä työtunteja.
- Yksityisellä sektorilla työllisyyden lasku reagoi nopeammin heikkoon suhdanteeseen. Lasku alkoi jo vuoden 2023 alussa.
- Julkisella sektorilla työllisyys on alkanut supistua viiveellä vuodesta 2024 alkaen, kun julkisen sektorin menosäästöt ovat tulleet asteittain voimaan.

*) Työnteko vaikuttaa tuotantoon, julkistalouden kestävyYTEEN ja elintason. Työllisten ("ekstensiivinen mittari") ja tehtyjen työtuntien määrän ("intensiivinen mittari") seuraavat usein toisiaan, mutta eivät aina. Esimerkiksi osa-aikatyön kasvaessa, mittarit eivät kasva samassa suhteessa. Myös tuottavuuskasvu mahdollistaa elintason kohoamista ja työnteen alentamista.

Työlliset ja työtunnit (tuhatta työllistä)

(Tilastokeskus, työtunnit muunnettu vastaamaan koko-aikatyötä)

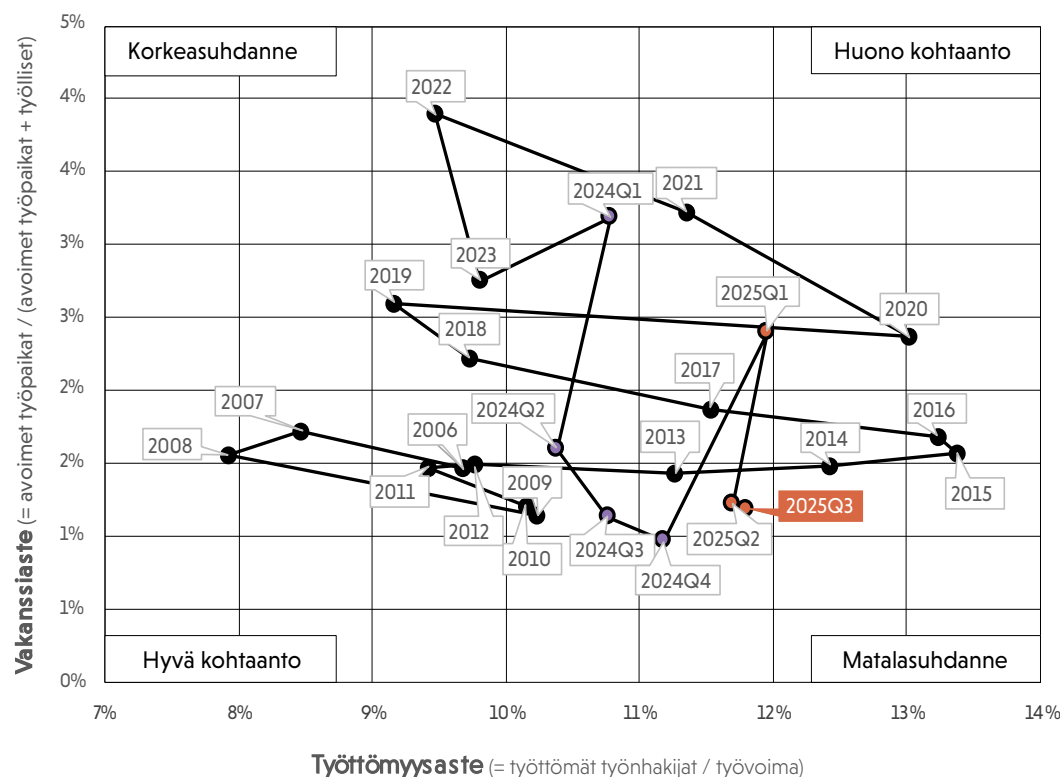

Myös työmarkkinat ovat matalasuhdanteen vankina

- Työmarkkinoilla* avoimien työpaikkojen määrä on heilahdellut viime vuosina poikkeuksellisen paljon. Vuoden 2025 alussa voimien työpaikkojen määrä kasvoi ripeästi, mutta määrät laskivat jälleen pian.
- Viimeisten vuosineljännesten aikana työmarkkinat ovat asettuneet aiempaa selvemmin matalasuhdanteeseen, sillä sekä työttömyys on korkea että avoimien työpaikkojen määrä matala.
- Vaikka kasvun varovaiseen käynnistymiseen uskotaan, työmarkkinoiden tilanne tuskin piristyy ripeästi. Ensi vuosi lienee työmarkkinoilla yhä hankala, koska työllisyys reagoi suhdanteen taittumiseen viiveellä.
- Korkean työttömyyden pitkittyessä kohtaanto-ongelmat voivat olla entistä haastavampia työttömyyden rakenteellistuksessa. Esimerkiksi osaaminen voi osittain rapautua työttömyyden pitkittyessä.

Työttömien työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen suhde

(Tilastokeskus, työnvälitystilasto)

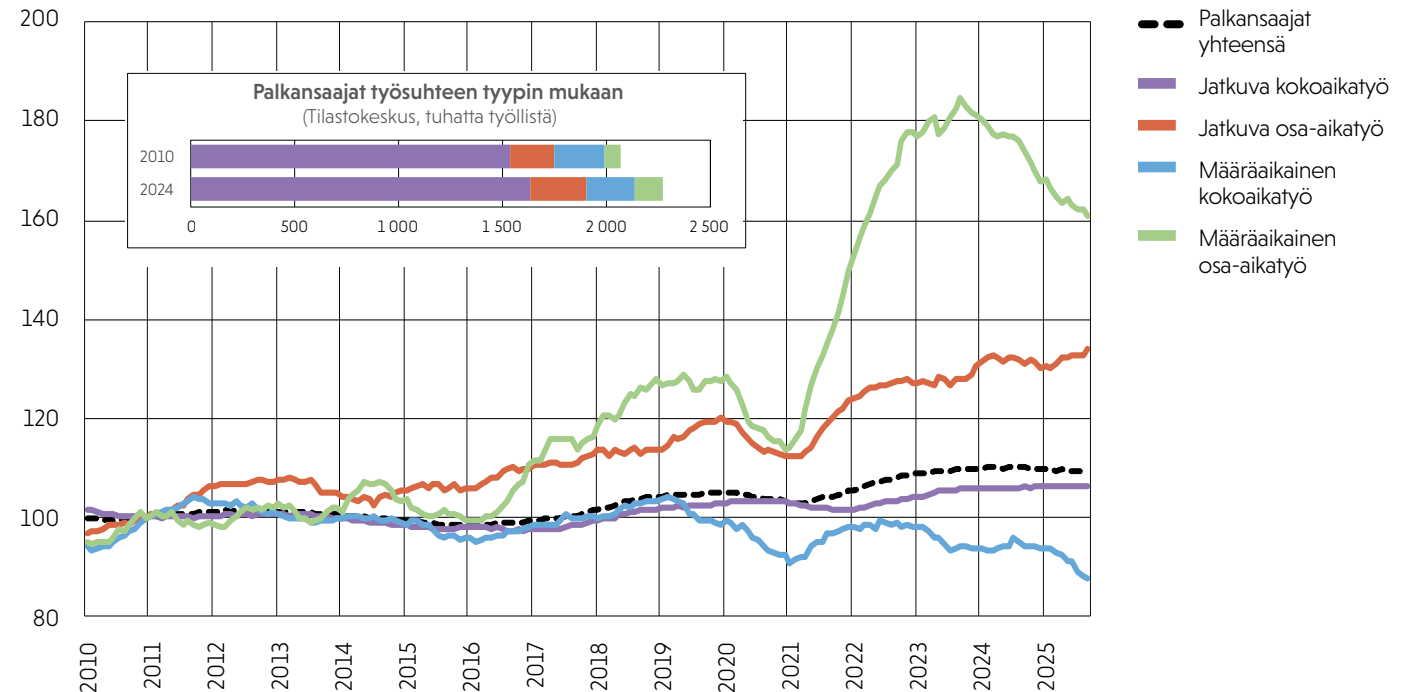
*) Työmarkkinoita tarkastellaan usein Beveridge-käyrällä, joka yhdistää tietoja työttömistä työnhakijoista ja avoimista työpaikoista. Nämä tiedot kuvaavat sekä työmarkkinoiden suhdanteen tilannetta että työmarkkinoiden "kireyttä" eli avoimien työpaikkojen määrää. Tiedot yhdessä mittaavat, miten hyvin työttömät ja avoimet työpaikat kohtaavat. Tätä kohtaantoa voi heikentää esimerkiksi erot työn ja tekijän sijainnissa tai osaamisessa.

Määräaikaisten työntekijöiden määrä on laskussa

- Vuoden 2025 aikana työsuhteiden* rakenteessa on tapahtunut muutoksia enemmän, kuin palkansaajien määrän muutoksesta voisi olettaa.
- Määräaikaisten työsuhteiden määrä on laskenut sekä koko-aikaisten että osa-aikaisten työntekijöiden kohdalla.
- Puolestaan osa-aikatyössä on tapahtunut siirtymää määräaikaista työsuhteista jatkuviin työsuhteisiin.
- Työsuhteiden rakenteissa tapahtuneet muutokset lienevät osittain seurausta viime vuosien kriiseistä ja epävarmuuden olosuhteissa.
- Puolestaan tulevana vuosina eri leikkausten vaikutuksesta työsuhteiden rakenteissa voi tapahtua muutoksia, joihin liittyy työntekijöiden toimeentulon ja työn varmuuden näkökulmasta suuria huolia.

Palkansaajat työsuhteen tyypin mukaan

(Tilastokeskus, indeksoitu sarja, 2010=100)

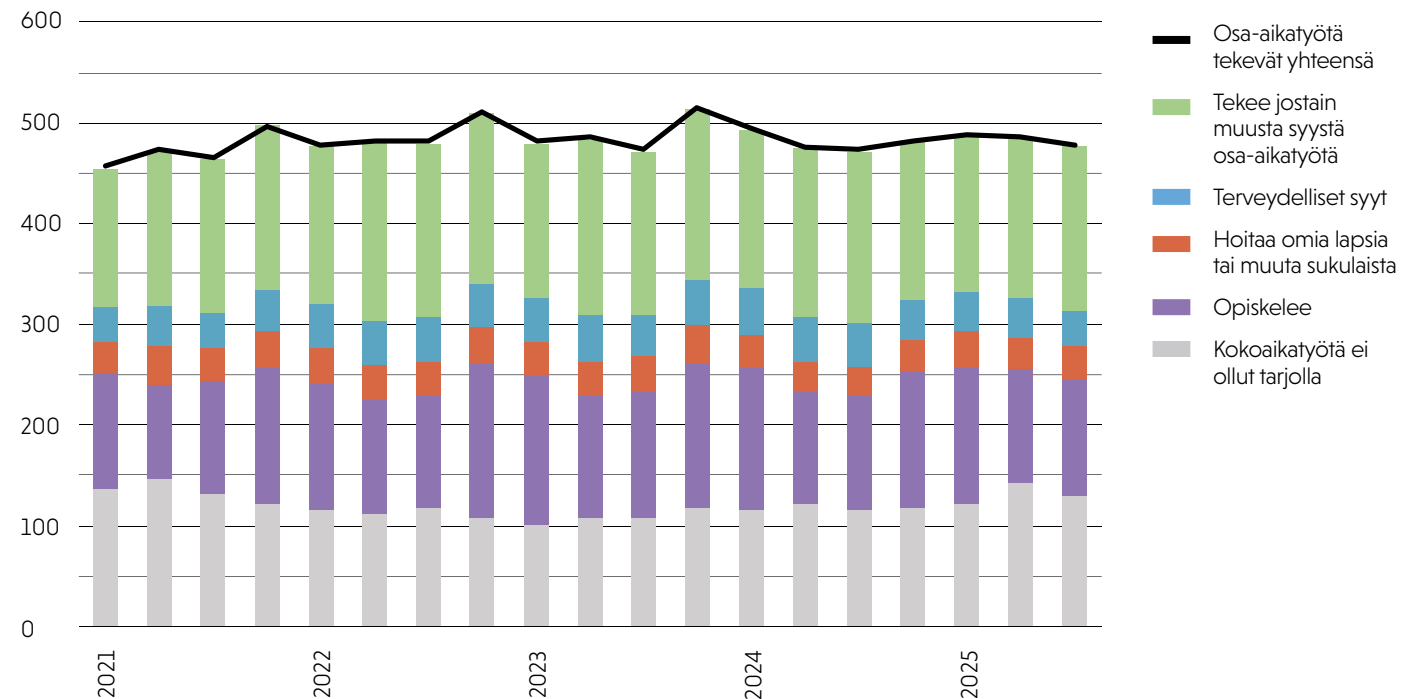
*) Työllisten erilaiset työsuhteet voivat olla keskenään hyvin erilaisia, vaikka usein työllisyys yhdistetään jatkuvaan kokoaikatyöhön. Monet työskentelevät myös määräaikaissa työsuhteissa tai osa-aikaissa työsuhteissa, joissa työtuntien määrä voi vaihdella paljon. Erityisesti vastentahtoinen määräaikainen ja osa-aikainen työ lisää työelämän epävarmuutta. Työsuhteiden tyypin tarkastelu auttaa työmarkkinoiden laadullisten muutosten arviointia.

130 000 vastentahtoisesti osa-aikatyössä

- Osa-aikatyön* kasvu on tasaantunut viime vuosina noin 500 000 työntekijän tasolle.
- Noin 130 000 henkilöä tekee edelleen vastentahtoisesti osa-aikatyötä, koska kokoaikaista työtä ei ole tarjolla.
- Osa-aikatyön syissä on myös sukupuolittuneita eroja. Naiset ovat miehiä selvästi useammin osa-aikatyöllisiä, minkä lisäksi hoivavastuut ovat suhteellisesti suurempi syy osa-aikatyöhön naisilla kuin miehillä.
- Osa-aikatyössä saatetaan nähdä muutoksia tulevana vuosina eri leikkausten johdosta. Joissain väestöryhmissä osa-aikatyö saattaa lisääntyä (mm. opiskelijat), toisissa taas vähentyä (mm. työttömät).

Osa-aikatyötä tekevät osa-aikatyön syyn mukaan

(Tilastokeskus, tuhatta työllistä)

*) Osa-aikatoissa työaika on tavanomaista työpäivää lyhyempi ja/tai työpäiviä on viikossa tavanomaista vähemmän. Osa-aikatyö mahdollistaa työelämään joustoja: työnantajilla voi olla vaihteleva työvoiman tarve ja osalle työntekijöistä osa-aikatyö vastaa paremmin esimerkiksi työkykyä tai elämäntilannetta. Osa työntekijöistä on kuitenkin vastentahtoisesti osa-aikatyössä.

Työllisyys ja työttömyystilastoja

Eri alueiden ja väestöryhmien välillä on suuriakin eroja työmarkkinoilla. Esimerkiksi koulutustaustalla, iällä ja sukupuolella on tilastojen valossa yhteys työllisyyteen ja työttömyyteen. Erojen taustalla voi olla monia tekijöitä, kuten ikäsyrjintää, työelämän sukupuolittuneisuutta tai kohtaanto-ongelmia, jolloin työntekijöiden osaaminen ja koulutus ei vastaa avoimissa työtehtävien vaatimuksia.

Työllisyysaste (15–64), %	2023 Q4	2024 Q1	2024 Q2	2024 Q3	2024 Q4	2025 Q1	2025 Q2	2025 Q3
Miehet	71,8	70,9	72,8	73,1	70,9	70,1	72,5	72,5
Naiset	73,3	71,9	73,9	72,1	71,2	70,5	72,6	71,1
26–34	77,4	76,8	76,7	77,6	74,4	73,9	77,0	75,3
36–44	84,8	84,3	83,6	82,2	82,4	81,3	81,8	81,0
46–54	84,4	83,9	83,7	83,7	85,3	83,9	84,3	84,1
56–64	72,2	71,7	72,9	70,9	71,3	72,3	72,1	72,2
Etelä-Suomen AVI	73,1	72,0	73,5	72,3	71,1	70,7	72,9	71,4
Lounais-Suomen AVI	72,4	72,2	73,2	73,9	72,7	72,0	73,5	74,1
Itä-Suomen AVI	69,4	69,2	71,4	70,2	70,1	68,4	69,2	69,1
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	73,0	71,4	74,1	73,5	71,2	69,7	72,9	72,7
Pohjois-Suomen AVI	69,6	68,3	73,0	71,4	68,1	68,6	71,8	70,5
Lapin AVI	77,2	75,1	70,5	74,9	72,1	70,9	70,9	73,3
Työttömyysaste (15–74), %	2023 Q4	2024 Q1	2024 Q2	2024 Q3	2024 Q4	2025 Q1	2025 Q2	2025 Q3
Miehet	7,7	9,3	10,4	8,4	8,6	10,5	10,8	9,7
Naiset	6,1	7,3	8,1	7,2	7,5	8,8	9,5	8,8
25–34	7,0	8,9	10,1	8,3	9,7	10,6	10,0	10,5
35–44	5,5	5,9	6,3	6,8	7,1	8,3	7,8	7,9
45–54	5,1	5,9	5,1	5,7	4,8	5,9	5,6	6,7
55–64	6,8	7,4	7,3	8,5	7,6	8,0	8,3	8,5
Etelä-Suomen AVI	7,7	8,6	9,8	8,7	9,1	10,3	10,4	10,4
Lounais-Suomen AVI	5,8	7,4	10,3	7,4	7,2	9,1	10,5	8,0
Itä-Suomen AVI	7,7	8,5	8,0	6,8	6,7	8,8	9,5	8,2
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	5,9	7,7	8,7	7,2	7,3	9,5	10,1	8,3
Pohjois-Suomen AVI	6,4	10,1	8,4	8,1	8,4	9,6	10,0	9,2
Lapin AVI	5,7	8,7	9,3	4,0	6,8	7,4	10,4	7,1

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Yhteenveto

- Työmarkkinat ovat jatkaneet heikentymistään tasaisesti. Myös avoimien työpaikkojen määrä on notkahtanut kuluvan vuoden aikana alaspäin, jolloin työmarkkinat ovat selvässä matalasuhdanteessa.
- Työttömyyden kasvua voidaan tarkastella useilla erilaisilla mittareilla, jotka antavat keskenään erilaisia tuloksia. Yhteistä eri mittareille on viime vuosina ollut kuitenkin se, että lähes kaikki mittarit ovat heikentyneet. Työttömyyden kasvu on ollut kiistatonta.
- Työllisten määrä on laskenut, mutta loivemmin kuin mitä työttömyys on kasvanut. Työllisten määrässä laskua on tapahtunut sekä yksityisellä että julkisella sektorilla.
- Työllisten rakenteessa tapahtuu muutoksia. Osa-aikaisten työntekijöiden parissa vakituiset työsuhteet ovat hieman kasvaneet, määräaikaisten taas laskeneet. Myös kokoaikaisten määräaikaisten työntekijöiden määrä on laskenut.

SAK:n kantoja

- Viimeaikainen julkinen keskustelu vähättelee työttömyyden ongelmaa. Työttömyys on kasvussa, työttömyyden tilanne on kansainvälisesti korkealla tasolla – ja hallituksella on tilanteeseen reagoimisessa viime kädessä vastuu kannettavana.
- SAK on esittänyt esimerkiksi työttömyysturvan suojaosien palauttamista, työllisyyspalveluiden resursointia sekä palkkatuen parempaa hyödyntämistä ratkaisuin työttömyyskriisiin.
- Osittain työttömyysturvaan tehdyillä leikkauksilla tavoitellaan osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön siirtymistä. Kuitenkin noin 130 000 työntekijää on tälläkin hetkellä osa-aikatyössä, koska kokoaikaista työtä ei ole tarjolla.
- Lisäksi mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen pitäisi vahvistaa. Aikuiskoulutustuki tarvitsee korvaavan mallin, minkä lisäksi työttömien mahdollisuuksia opiskeluun pitäisi parantaa.